



ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •



6 3 Å R G A N G

9 . A U G U S T 1 9 5 1

A V I N N H O L D E T :

KJÆRLIGHETENS «MAGNA CHARTA» - BEATA MARIA VIRGO OG VELLUS GEDEONIS - DANIEL HAAKONSEN OM HENRIK WERGELAND - TRONSKIFTET I BELGIA - PATER HALLVARD RIEBER-MOHNS ORDINASJON - ØKONOMI OG HUMANISME - FRA BISKOPENS UTENLANDSREISE - I KIKKERTEN - DØDSFALL - RIKHOLDIG UTENLANDSREPORTASJE.

NESTE NUMMER KOMMER 23. AUGUST 1951.

NR.

27

28

VÅRE KIRKER

Gudstjenester på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegr. og Biskopen 42 52 87).
Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.15: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høggmesse m. preken.

St. Hallvarvs kirke, Urtegt. 29.
Soknepresten, tlf. 68 08 68.
Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høggmesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.
Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høggmesse m. preken.

Jesu Hjerte kapell, Nyv. 17, Stabekk.
Soknepresten, tlf. 53 77 35.
Kl. 9.05: Fromesse.
Kl. 10.45: Høggmesse.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, tlf. 37 45 90.
Kl. 9.30: Høggmesse.

Vår Frue Villas kapell,
Montebello, Smestad.
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høggmesse.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høggmesse.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.
Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høggm.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.
Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Ottesang. Kl. 10.30: Høggm.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.
Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torggt. 113.
Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høggmesse.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.
Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høggmesse.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.
Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

LIILLESTRØM:

Ingen gudstjeneste denne måned.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, tlf. 644.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høggm.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten, tlf. 25534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.
Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høggmesse.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.
Soknepresten, tlf. 2238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høggmesse.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 12. AUGUST: 13. søndag etter Pinse: Ep. Gal. 3, 16—22. Ev. Luk. 17, 11—19. Mandag: Hippolytus og Cassianus, mart. Tirsdag: Vigilien til Marias opptagelse i himmelen. Onsdag: Festen for Marias opptagelse i himmelen. Torsdag: Joakim, Jomfruens far, bekj. Fredag: Hyacint, bekj. Lørdag: Oktavdag.

SØNDAG 19. AUGUST: (14. sønd. etter Pinse): Feiring av Marias opptagelse i himmelen. Ep. Sirak 24, 11—20. Ev. Luk. 10, 38—42. Mandag: Bernhard, abbed, bekj., kirkelærer. Tirsdag: Johanna Fransiska Fremiot de Chantal, enke. Onsdag: Marias rene hjerte. Torsdag: Filip Benitius, bekj. Fredag: Bartolomeus, apost. Foreskrevet bønn i anl. av årssdagen for Hs. Høyærv. biskopens konsekrasjon. Lørdag: Ludvig, konge bekj.

SØNDAG 26. AUGUST: 15. søndag etter Pinse.

Kan noen vennligst hjelpe undertegnede å få liten leilighet (innskudd) eller stort, umøbl. værelse med adg. kjøkken. Sentralt.

Ellen Østenstad, Akersveien 5, Oslo.



R. I. P.

Søster Marie Edith O'Beirne

ved St. Josephs Institutt, Oslo,
døde den 3. august 70 år gammel,
og ble begravet 8. august 1951.
Den kjære avdøde anbefales
de troendes bønner.
St. Josephssøstrene.

ADOPTIVFORELDRE

søkes snarest til en 1 års gl.
gutt og til en 1½ års gl. pike.
Henv.: St. Olavs sokneprestembete,
Oslo.

Takk!

Overveldet av den utviste oppmerksomhet og av de mange uttrykk for sympati og forbønn i anledning av min prestevielse, og foreløpig ute av stand til å svare hver enkelt direkte, ber jeg trossfeller, venner og slekt på denne måte motta min hjerteligste takk og forsikringen om min forbønn ved Herrens alter.
Fr. Hallvard Rieber-Mohn, O. P.

ST. OLAV

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.
Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersv. 5 I. Telefon 42 37 43.

St. Olavs eksp. og forlag: 9.30—16,
unntatt mandag. Lørdag: 9.30—13.
Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.

Abonnementspris: Kr. 3.00 pr. kvartal, for utlandet + avisporto.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert postkontor.

Annonser må være innsendt innen onsdag aften.

ST·OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

63. ÅRGANG

9. AUGUST 1951

NR. 27-28

Kjærlighetens „Magna Charta”

Av pater Finn Dominique Thorn, O.P.

Preken ved dominikanerpater Hallvard Rieber-Mohns første frembæring av Det hellige messeoffer, søndag 5. august, i St. Dominikus kirke i Oslo

Av alle de lignelser Jesus har lært menneskeheten er der to som på en særlig måte taler til oss: Fortellingen om den fortapte sønn, og fortellingen i dagens evangelium om den barmhjertige samaritan.

Begge handler om kristendommens innerste vesen: Kjærligheten.

I lignelsen om den fortapte sønn hører vi om Faderens kjærlighet, Guds kjærlighet til de forkomne, synderne.

I lignelsen om den barmhjertige samaritan er det kjærligheten til nesten som Jesus behandler.

Disse to lignelser er likesom den nye forløste menneskehets MAGNA CHARTA.

Kristendommen er kjærlighetens religion. Det kristne livs grunnlag er en gudommelig kjærlighet, det for den menneskelige forstand ufattelige at Gud elsker menneskene. Selv når de i utakknemlighet vender seg vekk fra ham for å leve sitt eget liv vedblir Guds kjærlighet. Så snart den fortapte sønn forstår at han har forspilt sitt liv, angreer og beslutter å vende tilbake, iler Faderen ham imøte og tar ham i sine armer. Gud er ikke en hevngjerrig Gud. Guds innerste vesen er barmhjertighet.

Men av dette følger med ubrytelig konsekvens at kjærlighet og barmhjertighet også må være grunnlaget for forholdet mellom menneskene innbyrdes. Fordi Gud elsker oss skal vi elske hverandre. Og denne nestekjærlighet skal vise seg i praktisk handling, og den skal omfatte alle mennesker. Som Gud elsker alle, skal vi elske alle, endog det for den menneskelige forstand ufattelige: våre fiender. Det er denne handlende og altomfattende kjærlighet som Jesus holder fram for oss i dagens tekst. På en slående — nesten revolusjonær — måte illustrerer Vår Frelser den skrikende motsetning som ofte forekommer mellom lære og liv.

En prest, rett-troende og kyndig i loven, kommer forbi en ulykkelig skamslått mann som ligger ved veikanten. Han går forbi. Så kommer en levitt, dvs. også én som har en gudstjenstlig funksjon. Også han går forbi den ulykkelige. Så kommer en samaritan, dvs. én som på grunn av sin tro og sin nasjonalitet ble foraktet av jødene. Han tar seg av den forkomne mannen.

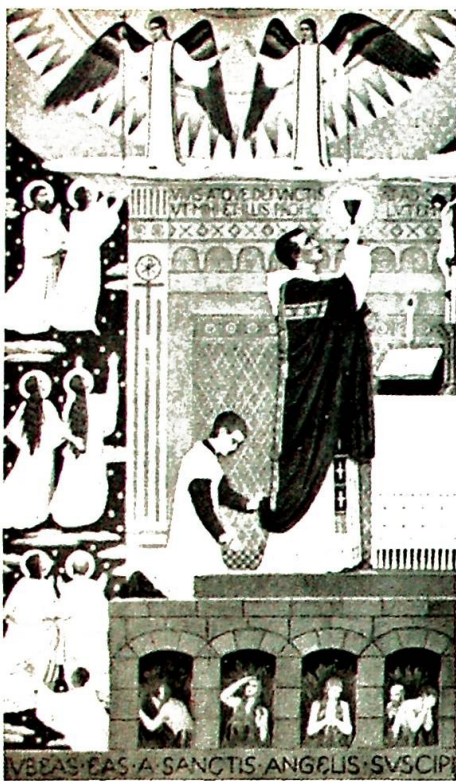
For en ydmygende lærdom for vår stolthet og vår selvgodhet! Den rett-troende prest holder Jesus fram som eksempel på én som *ikke* øver nestekjærlighet. Den fremmede samaritan, jødefolkets fiende, holder Jesus fram som forbilde på sann nestekjærlighet.

Klarere kan det ikke sies at kristendommen ikke bare er en lære, men i enda høyere grad *liv*. Ikke den som bare tror rett, men den som lever rett er den sanne kristne. Det betyr ikke at det er likegyldig hva vi tror. Kristus har også lært oss sannheter. Han er sannheten. Men den sanne tro må føre til sant liv, ellers er den død og verdiløs. Og det sanne liv lever alene den som elsker sin neste. Sannheten skal øves i kjærlighet.

Det er dette Jesus lærer oss i dagens evangelium. Paulus, Jesu Kristi apostel, lærer det samme:

«Om jeg talte med mennesker og englers tungemål, men ikke hadde kjærlighet, da var jeg en ljomende malm og en klingende bjelle. Og om jeg hadde profetgave og kjente alle løndommer og eide all kunnskap, og om jeg hadde tro, så jeg kunne flytte fjell, men ikke hadde kjærlighet, da var jeg ingen ting.» (1. Kor. 13.)

Det faller seg slik at det er lignelsen om den barmhjertige samaritan som er dagens tekst da her en nyviet prest for første gang står foran Herrens alter for å frembære det hellige messeoffer. Ingen



«Likeså tok han
kalken — — —».

«Så ofte dere gjør
dette, gjør det til
minne om meg.»

«La dette offer, ved
den hellige engels ben-
der, bæres fram for
Din majestets åsyn...»

tekst kunne vært bedre valgt enn denne som Kirken selv legger fram for os. Den er, som vi har sagt, et nestekjærlighetens Magna Charta. Den sier at innvielsen til prest er en innvielse til en kjærlighetens tjeneste.

I fortellingen om den barmhjertige samaritan har kirkefedrene i ham som falt blant røvere sett et bilde på selve menneskeheten. Menneskene er falt i det ondes makt. Synden, det onde, har såret og lemlest menneskeheten. I samaritaneren har kirkefedrene sett et bilde på Kristus selv, han som er kommet for å frelse menneskene og lindre deres nød. Denne kjærlighetens tjeneste utøver Kristus til tidenes ende.

Da melder spørsmålet seg hvordan Kristus i dag — to tusen år etter at han vandret her på jorden — vedblir å utøve sin frelsende og helbredende gjerning for og i menneskeheten.

Han gjør det gjennom sine sendebud. Sendebud heter på gresk *apóstolos*. Apostlene var Jesu sendebud. «Som min Fader har sendt meg, sender jeg dere» lyder Jesu ord til apostlene. Ja, han sier endog at «den som hører dere, hører meg». Og slik har apostlene oppfattet sitt oppdrag. Apostelen Paulus uttrykker det slik: «Vi er derfor sendebud istedenfor Kristus, som om Gud selv ga formaning gjennom oss.» (2. Kor. 5, 20.) I de kristne menigheter apostlene grunnla innsatte de tilsynsmenn. Tilsynsmann heter på gresk episkopos, — biskop. Slik har biskopene sin myndighet fra apostlene. De er apostlenes etterfølgere. Biskopene igjen innsatte som sine medarbeidere de eldste i menigheten. De eldste heter på gresk presbyteroi, — prester. Kirkens biskoper og prester fortsetter således apostlenes gjerning som Kristi sendebud. Gjennom dem oppfylles Jesu løfte til apostlene: «Gå ut og lær alle folk. Og se jeg er med dere alle dager helt til verdens ende.»

Det er denne apostoliske overlevering som er grunnlaget for Kirkens guddommelige misjon. Kirken er der-

for, som det er blitt sagt, Jesus Kristus selv, men Jesus Kristus utbredt og meddelt til menneskene. Fordi Kristus slik vedblir å leve og å virke i og gjennom Kirken, så er Kirkens oppgave å være menneskehetens barmhjertige samaritan. Dens gjerning er en tjeneste for å lindre menneskenes åndelige og legemlige nød. Den skal inkarnere, virkeliggjøre kjærligheten blant menneskene. Den skal vitne om Guds kjærlighet til menneskene. Og den skal selv øve kjærlighet og lære menneskene kjærlighet til hverandre. Hver gang en biskop vier en ny prest går denne kjærlighetens overlevering videre. Kristi ord og gjerning lever videre i Kirken gjennom prestens ord og gjerning. Vi kan derfor si at presten er «alter Christus» — en annen Kristus. På denne måte vedblir Kristus å leve i Kirken og i sine prester.

Spør vi så hvordan Kristi Kirke har virkeliggjort denne oppgave i løpet av sin historie så finner vi svaret i en gripende seremoni som vi var vitne til under prestevielsen i går. Før Biskopens og prestenes håndspåleggelse legger ordinanden seg utstrakt på gulvet mens det mektige Allehelgenslitaniets intones. Som uttrykk for menneskelig uverdighet ligger ordinanden utstrakt på jorden. Samtidig lyder det ene store helgennavn etter det annet, Peter og Paulus, Ambrosius og Augustinus, Pius, Agnes og Katarina. Skrøpelige og uverdige mennesker har Guds nåde oppreist til helgener, som alle har vært fylt med den kjærlighet som er kristendommens innerste vesen. Kirkens strålende skare av helgener er svaret på hvordan Kirke ha fylt sin oppgave.

Til dette kommer så den store skare av ukjente fromme kristne som verden ikke ser. Vi som lever i Kirken ser noe av det og vet hva man møter av heltmodig offervilje og sann nestekjærlighet, så vel i prestskapet som i legfolket. La meg bare nevne ett trekk, les prêtres-ouvriers i Frankrike, arbeiderprestene, ofte sønner fra rike hjem, som arbeider i verksteder og fabrikker. Om aftenen kommer de slitne hjem, og da leser de sin messe. Deres livsoppgave er nettopp den i et avkristnet arbeidermiljø å vise Kirkens sanne ansikt ved et liv i selvforglemmende nestekjærlighet. Slik lever Kristus i dag i sine prester.

Men Kirkens liv og historie har også en annen side. Overalt der vi møter mennesker møter vi også den menneskelige ufullkommenhet. De guddommelige oppgaver og de guddommelige fullmakter som Kirken betror skrøpelige mennesker kan misbrukes og er blitt misbrukt i Kirkens lange historie. Vi møter det allerede i apostelkretsen. En apostel forrædde sin mester. Og Peter, ja endog Peter, fornektet ham. Og også blant apostlenes etterfølgere har der ned gjennom tidene vært mangen en biskop og prest som har misbrukt sitt hellige embete. De har — som presten i dagens evangelium — gått forbi den som var i nød. Med smerte konstaterer vi således at protestantismen fremdeles lever som en påminnelse og et vitnesbyrd om det. Ved slutten av middelalderen syntes en stor del av geistligheten å ha glemt at det var en tjenerstilling som var blitt dem betrodd, ikke er herskerstilling. Mange prester, biskoper, ja endog paver, tjente ikke lenger sjelene, men hersket øvr dem. De brukte deres hellige embete til egen fordel og nytelse. Denne fornedrelse av selve Peters embete er intet spesielt katolsk fenomen. Det er en almenmenneskelig foreteelse. Innen alle religioner og i alle

Beata Maria Virgo og Vellus Gedeonis

Av dr. philos. Erik Eggen

Som kjent er, var det i året 1570 at tallet på dei sekvensane (*sequentia*) ein kunde nytte i liturgien i den romersk-katolske kjørkja, vart avgrensa til 5, d. v. s. dei som no er i bruk.

Tidlegare var talet på sekvensar som var i bruk, veldig stort; men ikkje alle katolske land, kjørkje-provinsar, erkebispedøme eller endå mindre krinsar nytta dei same sekvensane. For det fyste, so har mange — eller dei fleste — av desse større eller mindre samfund sine nasjonale eller lokale heilagmenne, som dei hadde trong til å lovsyngje gjennom sekvensar; og for det andre, so fanst det nok her og der mang ein prest eller munk eller annan latin-kunnig, som fekk avlaup for poetisk evne og trong gjennom å dikte lovsongar.

Vi kan følgje sekvens-diktinga (med sine samstundes komponerte melodiar) tilbake i tid til på 800-talet; ho

hadde soleis vori dyrka i um lag 700 år, då det i 1570 vart sett stogg i ho.

At prentekunsten var komen i bruk frå burt-i-mot år 1 500, var den fyste årsaka til at sekvens-diktinga snart «song på siste verset». Tidlegare, då kvar kjørkje hadde sine handskrevne bøker, var det lett å føre inn i sume av dem sekvensar som ikkje fanst i andre. So kom prenta bøker og løyste av dei skrevne, og skapte uniformitet.

Når det gjeld vårt land, har vi prov for at burt-i-mot 100 sekvensar var i bruk her i millomalderen. Men då Missale Nidrosiense vart prenta, i 1519, vart tekstene til berre 42 av dem medtekne (der-av 2 for St. Olav). På tilsvarande vis gjekk det i land etter land.

Den andre årsaka, krav på uniformitet, vart nett-opp framhjelpet gjennom prentekunsten.

Kor mange sekvensar var so i bruk i alle katolske land

kristne kirkesamfunn møter vi eksemper på at den menneskelige egoisme og herskesyke gjør seg gjeldende også i det religiøse. Det var nettopp dette som var Judas' synd. Han håpet på personlig fordel av å følge Kristus. Da han ble skuffet forrødte han ham. Og i Peter møter vi den menneskelige svakhet som vikler tilbake fra å følge Kristus på korsveien. Det er da ikke underlig at vi også møter dette i Kirkens historie.

Men det som er særpreget for den katolske Kirke er den indre vitalitet som atter og atter har fått den til å reise seg til nytt liv. Kirken kjenner både Langfredagens nederlag og Påskedagens oppstandelse.

Intet misbruk kan oppheve selve embetets hellighet. Kirkens tjenere kan svikte sitt kall, men Gud svikter ikke Kirken. Den er bygget på klippen, på Peter. Peter selv kan fornekte Kristus, men Kristus fornekter ikke Peter. Kristus så på Peter med et blikk fylt av den kjærlighet som han var kommet til verden med. Og etter Oppstandelsen bekrefter Kristus Peters hyrdeembete på nytt da han sa til ham: «Vokt mine får, røkt mine lam.» Slik også med Kirken selv på reformasjonstiden. Etter fornedrelsen kom oppreisningen, Kirkens egen reformasjon og fornyelse. Misbrukene ble avskaffet, men de guddommelige fullmakter og institusjoner ble stående. Etter de dårlige paver på renessansetiden besteg (i 1566) en helgen pavestolen, Pius den V.

Denne Kirkens egen indre fornyelse til nytt liv og ny hellighet etter fornedrelsen på renessansetiden, er en av historiens merkeligste foreteelser. Det vitner om at på tross av dens tjeneres skrøpeligheit er Kirkens innerste vesen guddommelig. Den er i sannhet Kristi Kirke som helvetes porter ikke kan overvelde. Den er det absolutte i verdens relativiteter. Den er evigheten i tiden.

*

Henvendt til pater Rieber-Mohn, sluttet pater Thorn:

Det har vært riktig at vi også minnes dette i dag. De tar nå som prest Deres plas i den ubrutte tradisjon fra apostlene, som lever og utfolder seg i Kristi Kirke. Det er en tjeneste De er blitt betrodd. Det er ikke til egen fordel og ære at De er blitt viet til prest. Deres liv er blitt innviet til å tjene sjelene i Deres fedreland. At den katolske Kirke i dag er en liten minoritet i det norske folk bærer Kirkens egne tjenere for en del selv skylden for. Det er Deres oppgave, som det er alle norske katolske kristnes oppgave, å være med å gjøre dette godt igjen.

I dagens evangelium lærer Vår Herre og Frelser os hvordan vi skal gjøre det. Det er en kjærlighets tjeneste vi er kalt til, slik som den barmhjertige samaritan utførte den. I ham som falt blant røvere har — som allerede nevnt — kirkefedrene sett et bilde på selve menneskeheten. Det er selve menneskeheten som er falt blant røvere, som er kommet i det ondes makt. Ikke minst er dette en uhyggelig sannhet i dag.

Det er enhver kristens, og ikke minst enhver prests oppgave å være med å lindre menneskenes nød. Det som en prest først og fremst får som sine store og hellige oppgaver er å lindre den åndelige nød, fortsette Jesu frelsesverk.

Deres kjærlighetstjeneste skal bestå i å vitne om sannheten. Ved å leve og virke som en god katolsk prest skal De peke på den faste grunn, det eneste sikre holdepunkt i tidens kaos: Kristi Kirke.

Vi gleder oss over å oppleve denne dagen som gir utsyn bakover i historien, til Olavs kirke i Norge, til Kristi Lavransdatters kirke, og som gir løfte for fremtiden. Det vi har opplevd i går og i dag ved Deres vielse til prest betyr jo i sin dypeste grunn at Kristus på nytt har sagt til oss: «Gå bort og lær alle folk, idet I døper dem i Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn, og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere, og se jeg er med dere alle dager helt til verdens ende.»

til saman, føre 1570? Etter samleverket «*Analecta hymnica medii aevi*» er summen um lag 4500.

Av ein grunn som er nemnd neanfor, har eg gjort ei grov-teljing over kor mange av desse har *Beata Maria Virgo* til emne, og er komen til noko over 700.

Det har slegi meg, at i ikkje so fåe av desse Maria-sekvensane blir det nytta eit ordlag som *vellus Gedeonis*, e. l. Dermed fekk eg hug til å telja upp kor mange Maria-sekvensar det var som hadde dette ordlaget, og kom til over 80. *Vellus Gedeonis*, so börjar ein; med *Vale*, *vellus G.* ein annan; ein tridje har *Salve, v. G.* i v. 2, for å berre nemne nokre fåe døme.

Skal vi skjøna kva meining dette ordlaget har i denne samanhengen, lyt vi fysst ta for oss det som i *Liber Judicium* (Boka um Domarane), 6, 36 ff., blir fortalt um Gideon og sau-skinnet.

Dixitque Gedeon ad Deum: Si salvum facis per manum meam Israel, sicut locutus es, Ponam hoc vellus lanæ in area; si ros in solo vellere fuerit, et in omni terra siccitas, sciam quod per manum meam, sicut locutus es, liberabis Israel.

Factumque est ita. Et de nocte consurgens, expresso vellere, concham rore implevit.

Dixitque rursus ad Deum: Ne irascetur furor tuus contra me, si adhuc semel tentavero, signum quærens in vellere. Oro ut solum vellus siccum sit, et omnis terra rore madens.

Fecitque Deus nocte illa ut postulaverat; et fuit siccitas in solo vellere, et ros in omni terra.

I Missale Nidrosiense står, millom andre, den herlege Maria-sekvensen «*Hodiernæ lux diei...*». I andre helvta av v. 4 les vi her:

*Fusa cæli rore tellus;
fusum Gedeonis vellus
deitatis pluvia.*

D. e. «Jorda vart dekt med dogg frå himmelen; sau-skinnet hans Gideon vart gjenomtrent av regn frå guddomen.» Men sekvensen gjev inga opplysning um kva samanheng dette med Gideon har med Maria. Det same er tilfellet med mange andre av desse sekvensane; dei går ut frå at samanhengen er vèl kjend.

Men det er òg ikkje so fåe som fortèl kva meininga er med dette draget. Som ei millomform — d. v. s. ei som

er på veg til å gjeva grunnen til tanke-biletet — kan ein rekne dette verset som står midt inne i sekvensen «*Stella solem pariens*» (Anal. hymn. 34, nr. 161):

*Sic rubus incenditur;
sic vellus compluitur
rore misso cælitus;
sic est facta madida
terra prius arida
nutu sancti spiritus.*

D. e.: «Soleis blir klungr-busken sett i brand; soleis blir felden gjenom-vætt av dogg, send frå himmelen; soleis vart jorda, som før var turr, gjord våt — ved viljen åt den heilega ande.»

Klårast talar vers som desse. Or «*Salve, salve, sancta parens*» (A. h. 54, 273):

*Ros in vellus ut descendit,
sicut vitrum sol accendit
et transit innoxius,
sic obubrat virtus patris,
sic fecundat sinum matris,
immo gloriosius.*

D. e.: «Som dogga fell på saue-pelsen; som sol(strålen) skin på glas, og går igjenom det utan å gjera skae, — soleis skyggjer krafta åt faderen over, (og) gjer soleis moder-fanget frukt-bærande, — ja, på endå herlegare vis.»

Or «*Uterus virgineus*» (A. h. 54, 248):

*Sicut vellus maduit
de cælesti rore,
sic venter intumuit
servato pudore.
Nec vellus corrumpitur
imbre pluviali,
nec pudor amittitur
in conceptu tali.*

D. e.: «Som felden vart våt av dogg frå himmelen, soleis svall morslivet ut, utan at skam-kjensla var krenkt. Ikje vart felden utskjemd av regn-skura; heller ikkje gjekk blygskapen tapt, då ho vart mor på denne måten.»

I desse og mange liknande vers er barn-avlinga hennar Maria samanlikna med dogga på sau-skinnet hans Gideon: som det var med den siste, soleis var det med den fyste òg; båe hadde guddomleg opphav.

Andre går eit steg lenger, og fløtt sjølve dogga frå felden hans Gideon over til Maria; det som gjorde møya Maria til mor, var det same som det som vatte feld og mark, — dogg frå himmelen. Soleis heiter det i «*Gratuletur orbis totus*» (A. h. 54, 240):

*Ros descendit spiritalis
virginis in gremium.*

D. e.: «Åndeleg dogg (eller: dogg frå ånda) steig nér i fanget på møya.» Og i «*Res est admirabilis*» (s. st. 253):

*Cardine de supero
rore salutifero
venter fecundatur.*

— — —

Daniel Haakonsen om Henrik Wergeland

Av dr. philos. Pavel Fraenkl

«St. Olav»s lesere kjenner Daniel Haakonsen som en energisk og uredde katolsk publisist. I sin omfangsrige studie i «Skabelsen i Henrik Wergelands diktning» (hos J. W. Cappelen, Oslo 1951) viser Daniel Haakonsen seg som vitenskapsmann og litteraturforsker av høye ambisjoner. Han vil ikke noe mindre enn erkjenne Wergelands åndelige egenart som dikter og tenker ved å analysere hans store visjonsdikt «Skabelsen, Mennesket og Messias», og deretter å finne visse lovbundne indre sammenheng mellom denne dikteriske kosmogoni — altså beretningen om verdens ophav og menneskets opprinnelse — og Wergelands mindre lyriske dikt. Han søker å trenge inn i dikterens tankeliv og fantasi og bygger opp hele hans lyrisk-meditative og lyrisk-filosofiske dikterverden i en klar, logisk orden.

Boken er en doktoravhandling; den er ikke det man her i landet pleier å kalle «lettelest». Den krever en aktiv holdning hos sine lesere. Den appellerer til mot og ydmykhet. Mot — som er åndsaktivitetens uatskillelige del. Ydmykheten — som setter sitt eget «jeg» og dets velbehag på annen og siste plass for å gi ordet til saken selv, til erkjennelsen, til forskersannheten så vidt vi kan nå den.

Under sitt opphold i Frankrike og kanskje også senere har Daniel Haakonsen med vedvarende intensitet fordypet seg i Emmanuel Mouniers filosofi. Hans personalisme er i sitt sanne vesen en kontakt-tenkning. Her spennes stadig en bue mellom ditt personlige «jeg», dets kjerne og vesen og verden utenfor det subjektive. Hos Mounier er Haakonsen særlig blitt opptatt av hans lære om «chance», risiko og utfordring som ligger i det ukjente og farlige som livet stadig bærer i sin framtid. Hos Mounier fant han den «indre spenning» som den menneskelige personlighet blir møtt av når den kommer i kontakt med et annet medmenneske, med en situasjon, med et valg. Begge viktige begreper som til stadighet gjentas

*Sicut ros in gramine
descendit in virgine
verbum summi patris.*

D. e.: «Fanget vart frukt-bærende ved den frelse-gjevande dogga frå himmel-høgda. — Som dogg i graset steig ordet frå den øvste faren nér i møya.»

Og no kjem vi tilbake til dei sekvens-citata vi börja med, der Maria beint fram vart kalla «sau-skinnet hans Gideon». Som *det*, so var *ho* òg mot-takar for liv-gjevande kraft ovanfrå.

Til sist skal det nemnast, at ikkje so fåe Maria-sekvensar talar um dogg i samband med at møya vart mor — utan å nemne sau-skinnet. (Det er t. d. tilfelle med det siste citatet her ovanfor; men samanhengen syner at den tanken ligg att-um.) Slike tilfelle er ikkje med-rekna i talet «over 80»; for tanken med ordet «dogg» er so pass poetisk at det godt kan stå på eigne bein.

Like vel er det eit spørsmål um dei ikkje burde vori med-rekna, sidan forteljinga i Domar-boka 6, 36 ff. syner seg å ha vori so tett knytt til tanken um korleis Maria møy vart mor.

i Daniel Haakonsens bok om Henrik Wergeland, nemlig «detasjment» og «engasjment», når «mennesket reiser seg fritt over den ytre virkelighet» men «er samtidig bundet med intime bånd til samhörigheten i skapningens favn» — begge disse motpoler som likevel henger sammen, er i slektskap med Mouniers lære. En kan trygt konstatere at den filosofiske ryggrad i Haakonsens bok er samtidig ryggraden i Mouniers tenkning. Haakonsen er ikke utaknemlig. I sin «Innledning» nevner han at bokens metodiske grunnsyn «er blitt til under påvirkning fra strømninger i moderne fransk litteraturkritikk og filosofi». Her bøyer han seg for Mounier, hvis «Traité du Caractère» «har vært til uvurderlig hjelp under arbeidet». Mouniers personalisme er Haakonsens tankemodell. Men selve den litterære metode og diktets interpretasjonsteknikk er den norske litteraturforskerens åndelige eiendom.

«Skabelsen, Mennesket og Messias» er som kjent bevart i to forskjellige versjoner. Den første har Wergeland med vulkanaktig kraft og hastighet skapt i 1830, altså i sin første ungdom. Den annen er omarbeidet av den dødssyke dikter i 1845. Forholdet disse to tekster imellom — den annen versjon har Wergeland betegnende kalt «Mennesket», er blitt oftere gransket. Haakonsen holder seg ikke til den kronologiske rekkefølge, men oppløser den der han mener det er til gagn for å vise oss den mer fullkomne eller den tankemessig klarere tekst. I begge versjoner svinger Wergeland — en gang mindre en annen gang mer — mellom rasjonalismen og mystikken. Ikke langt fra Herman Jægers verdifulle forskning, hvis resultater og metode Haakonsen litt nedvurderer, uten vesentlig å gå videre enn Jæger gjorde selv, karakteriserer han Wergeland som ortodoks kristen, kanskje «altfor kristen til å bli kristelig i sitt århundre». Med sterk sans for oversikt og klarhet deler han «Skabelsen» i tre dramatiske akter. I den første studerer han i de to ånders dialog forholdet mellom sjelen og den transcendent Gud. Annen akt har «Skapningen, døden og den transcendent Gud» som sin gjenstand. Tredje akt viser «Mennesket i kamp med universet». I avsnittet om «De lange linjer i verket» tar han Wergelands oppfatning av legemet, kraften og følsomheten opp til kritisk undersøkelse. Wergelands dikteriske bilde av Jesus og dets skarpskodde analyse avslutter den første havldel av boken. Annen del er vidd gjennomgåelsen av Wergelands mindre lyriske dikt med stadig henblikk på beslektede diktermotiver og tankeerfaringer i «Skabelsen».

Daniel Haakonsen som litteraturforsker er en fremragende logiker; derfor kunne han også bringe en logisk sammenheng inn i de deler av Wergelands verk som han kaller for «uklare». Bebreidelsen at dikteren her og der har vært uklar, at han selv manglet «bevissthet» om hvordan han egentlig skal realisere seg som den skapende personlighet han var, kan en lese ofte i denne avhandling. Personlig mener jeg at begrepet «klar» og «uklar» er et farlig begrep i behandlingen av en dikter av Wergelands åndelige type og egenart. Hvilket bevis kan Daniel Haakonsen skaffe for at det som er «uklart» for ham i visjonsdiktet, nødvendigvis måtte arte seg like uklart for dikteren selv? Daniel Haakonsen går nemlig ut fra — han selv kaller det en «forutsetning» — at «det ikke kan være noe skarpt skille mellom poesi og tankekjerne». Vel,

Tronskifte i Belgia

Vi gjengir her den vesentlige delen av det hyrdebrev Kirkens primas i Belgia, erkebiskopen av Malines, kardinal van Roey, har sendt ut i anledning tronskiftet i Belgia.

Kong Leopold III's abdikasjon ble drevet igjennom Belgias historie. En lykkelig dag får vi håpe, ikke bare fordi den innvarsler avspenning og nasjonalt samhold omkring den kongelige trone, men også fordi den unge konges gode og verdifulle egenskaper bebuder et velsignelsesrikt og fruktbringende styre for vårt fedreland. Men også en smertefull dag, fordi den betegner avslutningen på et regentskap som ikke har sin grunn i naturlige årsaker, men i omstendigheter som må fordømmes på det skarpeste.

Kong Leopold III's addikasjon ble drevet igjennom ved en tøylesløs kampanje av bakvaskelser og fornærmelser uten hensyn til sannhet, rettferdighet og mildhet; det alvorligste er at den ble gjennomtvunget ved gateopptøyer og vold. Men samtidig med at vi beklager og tilbakeviser alle grovheter og misbruk, kan vi ikke annet enn å beundre den verdighet og sjelsstørhet kong Leopold hele tiden tok imot ydmykelsene og

krenkelsene med, og som han også har lagt for dagen etter sitt høye vedtak om å gi avkall på tronen for landets skyld. Når han nå overrekker sine kongelige rettigheter til sin sønn, føler vi det som en plikt å erklære at han nyter vår hele og fulle aktelse.

Så lenge kongespørsmålet ikke var lovlig løst, avholdt vi oss fra enhver innblanding, unntatt de ganger vi ble rådspurt; for vi betraktet dette spørsmål som en statssak som måtte løses sivilt og verdslig. Men på den annen side påla Den guddommelige lovs forskrifter oss å anerkjenne kong Leopold som vår lovlige regent og å vise ham den respekt og troskap som tilkom ham, så lenge han var vår konstitusjonelle monark. De som har gitt uttrykk for forundring over denne vår holdning, forstår intet av katolsk moral.

Det er vårt ønske at kong Leopold nå når han har trukket seg tilbake, omgitt av alles respekt og aktelse, må få leve et fredlig og rolig familieliv som vil gjøre det mulig for ham å glemme alle de smertelige prøvelser han hadde å bære i sin regjeringstid; og at han må ha tilfredsstillelsen av å se sin elskede etterfølger på tronen fortsette vårt ærefulle dynastis tradisjoner til beste for Belgias storhet og trivsel.

Våre elskede brødre! Hans Majestet kong Baudouin

men det utelukker ikke at det kan være en dialektisk spenning mellom det dikteriske og det tankemessige. Både rasjonalister og mystikere taler om «klarhet» og krever den på sin vis. Klarhet er — erkjennelsesteoretisk sett — et *r e l a s j o n s* begrep, dvs. det innbefatter stadig: dette er klart eller uklart for meg! Men det er ingen vitenskapelig målestokk i seg selv.

Haakonsens studie er til en stor del en religionsfilosofisk avhandling. Wergelands dikt og «Skabelsen» i første rekke opplever stadig det grunnleggende forholdet mellom Skaperen og skapningen, mellom himmelen og jorden, mellom det metafysiske og vitale. Ingen norsk eller nordisk forsker før Daniel Haakonsen — for vi har et meget betydelig verk om Wergeland av dansken Herluf Møller — har så inntrengende fordypet seg i Wergelands religiøse erfaring, i det spenningsfulle i hans verdens- og menneskeoppfatning, som denne nye Wergelandforsker av professor Rokseth's skole. Det nye og mest verdifulle i Daniel Haakonsens oppfatning av Wergeland er vel hans sikre bevis for at de enkelte dikteriske impulser *u n i v e r s a l i s e r e s*, at de «etablerer seg som et kosmos». Wergeland stiger her fram både som den universelle sympatis dikter og som de minste og mest skjulte enkeltheters dikter. Forholdet mellom begge disse krefter hos Wergeland, deres strukturelle sammenheng, har ingen utforsket så skarpsindig som nettopp Daniel Haakonsen. Hos ham ser vi hvordan Wergelands fantasi både multipliserer tingene og opplevelsene og hvordan han — i kraft av den kosmiske kjærlighetsevne — lar dem vide seg ut i et nytt dikterisk kosmos. Likeledes er Haakonsens bevis for den dobbeltspenning i dikterens sinn og form — hans avstand som skaper klarsyn og hans foreningslengsel som munner ut i sammensmeltingens altomfavnende gestus — brakt i en ny sammenheng. Det er en stadig bevegelse utover og hinsides hos Wergeland som Haakonsen har oppdaget og satt inn i Wergelands dikteriske verden som *e n h e t*. Selve strukturen i Wergelands dikteriske personlighet er ny. Han ser på sin dikter som *k o m p l e k s - p e r s o n l i g h e t*, dvs. en levende helhet, som hverken er ensidig eller sammensatt, men knyttet sammen til enhet med vitale bånd, der selvutfoldelse og selvopoffrelse, Wergelands mystiske ekspansjon i uni-

verset og Wergelands jordnære dvelen i tingen, utgjør to forskjellige sider av den samme åndelig-vitale livsholdning.

Daniel Haakonsens bilde av Henrik Wergelands verk understreker ofte visse trekk som før ikke fant sin riktige belysning på grunn av forskernes mangelfullt utviklede filosofiske innsikt. Når Haakonsen f. eks. viser hvilken rolle døden spiller i Wergelands verden (s. 41), eller når han ser hvordan dødens nærvær skjerper livsskjønnhet og dens oppleves hos Wergeland (s. 212), da nærmer han seg de viktigste grunnprinsipper som satte sitt tydelige preg også på dikterens form, den ytre og den indre. Haakonsens forskerarbeid opphever motsetningene og selv- motsigelsene hos Wergeland ved å se hans verk som stadig helhet bundet sammen med spenningsfylte — men ikke kontraste — livsholdninger. Denne nye personlighetsstruktur — selv om Haakonsen nådde til dens erkjennelse med hjelp av Mounier — er en kostelig gave.

Dypere enn Aagot Benterud i sin lille bok om Wergelands religiøse utvikling har Daniel Haakonsen tatt opp til kritisk undersøkelse de enkelte mytisk-betonte ånder i «Skabelsen» og deres funksjon i verket. Viktig i denne sammenheng er analysen av Wergelands Jesusbilde som forskeren med rette ser i bevegelsen: «Det fullkomne menneske i intim kontakt med Guddommen strides om plassen med en fullkommen Gud i intim i kontakt med menneske». Sitatet viser også litt av Daniel Haakonsens egen tankegang og hans tankemetode.

Sett som helhet er Daniel Haakonsens Wergelandsmonografi et betydelig verk. Det er mangt og meget en kan opponere mot når en studerer hans bok. Men det er godt å se hvorledes Haakonsen kan forene sitt spiritualistiske livssyn med sin forskermetode. Hans bok forkynner uvilkårlig at ingen vitenskap — heller ikke litteraturforskning — behøver å komme i uforsonlig konflikt med den kristne tro. Den leter etter sannhet og visdom — hvordan skulle den bli kuttet av sannhetens og visdommens kilde, av Ham som selv er Sannhet og Visdom, og som i sin uendelige kjærlighet gir oss høve til å ta del i erkjennelsen av begge? Blant sine jevnaldrende er Daniel Haakonsen her i landet kanskje den første type av en virkelig kristen litteraturforsker. Vivat sequens!

I har nå besteget Belgias trone; han har nettopp avlagt eden til forfatningen og er blitt utstyrt med alle de prerogativer belgiernes konge forlenes med av forfatningen. Vi ber dere om å hylle ham som deres lovlige regent, oppriktig og uten reservasjoner. Landets høyeste velferd byr dere å slå ring om hans trone; Den guddommelige lov foreskriver underkastelse under den konstitusjonelle myndighet; endelig krever hans høye forgjengers uttrykte vilje alles lojale oppslutning om den nye konge. Kong Baudouin har alle de egenskaper som er forutsetningen for at han vil kunne bære den tunge men ærefulle byrde som Det guddommelige forsyn har lagt på hans unge skuldre. De begivenheter han har opplevd til denne dag, har modnet ham både intellektuelt og moralsk, ikke minst ved de lidelser de har påført ham, og ved overveielser og studier. På ham passer Skriftens ord om den som fullkomnes på kort tid og som allerede har et langt løp bak seg. I nesten et år har han utøvet en konges funksjoner og har løst sin høye oppgave på en fullverdigg måte. Til tross for ytterst vanskelige forhold har han vunnet alles aktelse og sympati. Vi uttrykker et inderlig og oppriktig ønske om at hans regjeringstid må bli til lykke og velsignelse for ham selv og for vårt fedreland.

En forutsetning for at dette ønske skal gå i oppfyllelse er at alle gode borgere arbeider sammen for at så kan skje. For hele vårt folk er *en* stor familie hvis medlemmer er forenet i *ett* fellesskap, og som alle har de samme interesser. Det er den utøvende myndighets oppgave — og da særlig monarkens — å samordne alle planer, anstrengelser og private interesser slik at de kommer til å tjene det felles gode. Om dette felles gode kommer i konflikt med den øverste myndighet i stedet for å underbygge og støtte den, vil alt oppløses og falle sammen i kraft av Det guddommelige ord som er bekreftet av historien: Hvert rike som er i strid med seg selv ødelegger seg selv, og det ene hus faller over det andre. Derfor sømmer det seg for alle som bærer fedrelandets velferd i sitt hjerte, at de samler seg om den unge monark og gir ham sin lojale støtte, hver etter sine forutsetninger, slik at byrden ikke blir for tung å bære.

Og dere, kjære brødre, som bekjenner Den katolske tro, dere vet at det ikke finnes noen annen myndighet enn den som kommer fra Gud, og at den som motsetter seg denne myndighet, gjør opprør mot den orden som er villet av Gud. I høyere grad enn deres patriotiske følelser pålegger deres religiøse samvittighet dere plikt til lojalitet, respekt og hengivenhet mot ham som er forlenet med den øverste myndighet i vårt land. Katolikkene må være tronens mest trofaste støtter; det har de alltid vært, hva de seneste begivenheter tydelig har vist. Og det bør de fortsatt være, i dag mer enn noensinne.....

Måtte Gud bevare kong Baudouin og Belgia!

«Skjønt de skandinaviske land ikke er katolske, anser vi likevel den nåværende pave for å være en av verdens store kulturelle ledere.»

Det er direktør Hj Riiser-Larsen som ga denne uttalelsen i et intervju som ble slått stort opp i ettermiddagsavisen «New York World Telegram and Sun» lørdag 21. juli. Generalen forteller at representanter for 30 forskjellige regjeringer ble innbudt til Vatikanet av pave Pius XII og fikk velsignelsen fra pavestolen, etter at Riiser-

Høytidelig «Te Deum» i St. Olavskirken



H.K.H. Kronprins Olav med prinsessene Astrid og Ragnbild på benholdsvist sin høyre og venstre side. Bak de kongelige, deres følge, fru oberst Østgaard og orlogskaptein A. Stang.

I forbindelse med kong Baudouin I.s tronbestigelse som belgiernes konge lot den herværende belgiske minister i Oslo innby til et høytidelig «Te Deum» i St. Olavskirken i Oslo på landets nasjonaldag, 21. juli, — minnedagen for dynastiets opprettelse (1831).

H. K. H. Kronprinsen med prinsessene Ragnhild og Astrid som hadde tilsagt sitt nærvær, ble ved bilen mottatt av Belgias ministerpar i Oslo, M. Charles Vierset og Mme Vierset. Det belgiske flagg vaiet over inngangen til kirken. Ved kirkedøren ble de kongelige, i Biskopens fravær, hentet av vikariatssekretæren, pastor Hansteen Knudsen, som ledsaget dem til æresplassene forrest i midtskipet.

Det diplomatiske korps var møtt fulltallig frem med sin doyen, U.S.A.'s ambassadør C. U. Bay i spissen, foruten representanter for Regjering og Storting og øvrige sivile og militære myndigheter.

Det høytidelige «Te Deum» ble intonert av fungerende sokneprest F. J. Fishedick, som i koret var assistert av fransiskanerpater Otto Hanssen og dominikanerpater Alb. Raulin. Den mektige latinske takkehymnen lød så fra orgeltribunen i vekselsang mellom prester og St. Josephssøstre under ledelse av pastor G. Vranken. Bønn for den nye konge ble bedt på latin. Under høytideligheten fremførte organisten Rolf Østbye til innledning og avslutning to større belgiske komposisjoner og Monsieur Vierset, jr. sang gripende vakkert nasjonalsangen «Vers l'avenir», som i likhet med «Te Deum» ble påhørt stående.

Seremonien varte nøyaktig en halv time.

ser-Larsen på et møte i Rom var valgt til president for Æn-Verdensbevegelsen etter den skotske lord Boyd Orr. Vatikanet hadde satt seg omhyggelig inn i spørsmålene, sier direktør Riiser-Larsen, og dette var av stor betydning for oss. —

Det første mål Æn-Verdens-bevegelsen har satt seg er å revidere artikkel 109 i FN-pakten, fortsetter direktøren. Dette må gjøres for «å styrke Hovedforsamlingen og gjøre denne til et demokratisk verdensparlament. Veto retten som gir sovjetblokken anledning til å svinge pilsken, ville da bli utslettet». Hadde vi hatt et verdensparlament i dag, forklarer direktør Riiser-Larsen, ville Sambandsstatene ikke ha behovd å bære hovedbyrden av kampene i Korea. FN kunne bestemme troppebidragene. Hver nasjon behøvde bare å gi avkall på retten til å føre krig mot andre land — noe A-paktlandene allerede har gjort seg imellom.»

Den tredje norske dominikaner

Høytidsdagene i St. Olavskirken



Fra prosesjonen til kirken: Foran fr. Hallvard Rieber-Mohn (m. lys) og prioren père Gregoire fra Paris. Bak går biskop dr. Mangers og hans to assisterende prester.

For annen gang i løpet av et år skulle norske katolikker oppleve en prestevigsel på hjemlig grunn. I fjor mottok to unge nordmenn prestedømmets hellige sakrament i St. Olavskirken i Oslo på selveste Olsøkdagen — vår gamle Kirkes nasjonale helligdom. I år skulle et nytt skudd på den unge stamme av norske dominikanere bli iført presteskruddet på minnedagen for den hellige Dominikus — preke-brødrenes stifter og prestelige forbilde. Det var frater Hallvard Gottlieb Rieber-Mohn som i 1945 hadde trådt inn i Dominikanernes orden, og nå etter seks års studium ved klosteret Le Saulchoir i Paris skulle få motta prestekallets diadem: det sakramentale innsegl på sjelen som i sin urform ble preget av Jesus Kristus selv, da han som den høyeste prest innstiftet Den nye pakts prestedømme på den første Skjærtorsdag, omgitt av sine tolv utvalgte disipler.

Vi har tidligere bragt ordinandens personalia. Av dem fremgikk at Gottlieb Rieber-Mohn, sønn av redaktør Chr. I. Rieber-Mohn og frue, Hamar, er født i 1922, konverterte i 1943 og ble opptatt i Le Saulchoir i 1945 under ordensnavnet frater Hallvard.

Som i fjor ved samme høytidelighet var været det vakreste, slik at prosesjonen fra Bispegården til St. Olavskirken kunne gjennomføres etter planen. Bak korset gikk en lang rekke geistlige fra inn- og utland,

alle iført korskjorte og stola. Bakerst kom Hs. Høyærv. biskopen og hans assisterende prester, pastor I. Hansteen Knudsen og pater Patfoort, O. P. fra Le Saulchoir. Mellom dem og den øvrige geistlighet gikk ordinanden og hans assisterende prest, pater Gregoire, O. P., Le Saulchoir-universitetets prior. Ordinanden i sin fotside alba bar stolaen diagonalt over venstre skulder, tegnet på diakon-verdigheten, og messehagelet sammenlagt over venstre arm og et tendt lys i den høyre hånd, samt en hvit duk som senere skulle bindes om hans salvede hender. Den liturgiske farge var i dag hvit (eller gylden), trosbekjennerens farge.

Fra koret lød «*Sacerdos et Pontifex*» mektig og stemningsfull, mens prosesjonen skred mot alteret. Korsangen ble ledet av pastor dr. G. Vranken, med Rolf Østbye ved orglet. Som ved hver stor høytid hadde St. Antonius-søstrene ikke spart noen anstrenge for å sette kirken i festskrud. Ingen uinnviet aner for øvrig hvilket arbeide og hvilken omtanke det ligger bak en slik forberedelse til en ordinasjon med så mange deltakere, ikke minst når det gjelder det paramentale utstyr. Dette er søstrenes stille, men Gud-velbehagelige altertjeneste. Plaseringen og meget annet hadde pastor Fishedick tatt seg skjønnstomt av. Forrest, like bak rekken av prestene, satt ordinandens familie, bl. a. herr redaktør Rieber-Mohn og frue. Følgende prester var tilstede: Fra Det apostoliske vikariat *sekularprestene* Ugen, Sund, Laudy, Gorissen, Høgh, Wysiecki, Porisiensi, Fishedick, Meeusen, Lowry, H. Taxt, Vranken og Hansteen-Knudsen; *dominikanerne* Thorn, Le Breton og Raulin; *fransiskanerne* Hanssen og Castricum; *maristene* Bzdyl og de Paepe. Fra Frankrike patrene Gregoire og Patfoort, og fra Sverige patrene Lenique — alle dominikanere. Fra Danmark p. Lanzer, S. J. Fra Luxembourg pastor Schmidt. Fra England Rev. Foster. Fra Tyskland pastor Holzapel. Fra Holland pastor Doesburg og pater Kallenberg, O. F. M.

Foruten Biskopen og ordinanden var der således hele 30 prester tilstede, samt fransikanerfrater Martin, Oslo, og dominikanerfrater Thomas, Stockholm. Samtlige av våre kvinnelige ordenssamfunn var representert.

Før seremoniene tok til trådte biskopen fram i kordøren og holdt en kort, men gripende preken. Vi gjengir her tankeinnholdet:

Prestevigslen er en av de skjønneste og mest gripende seremonier i den katolske Kirkes liturgi. Men den er frem for alt roten, kilden til selve Kirkens liv, for Kristus har lagt hele sitt frelserverk, dets utføring og virkeliggjøring i prestens hender. Uten prestedømme ville Kirkens liv tørke ut, dø bort, for da ville vi ikke ha Alterets sakrament, intet messeoffer, ikke kommunionen, ikke tilgivelse av syndere i skrif-

Maner mottar prestevigselen

St. Dominikus kirke 4.—5. august

testolen, ikke noen guddommelig sending til å forkynde Guds ord og til å forvalte Guds nåderikdom.

Det er da heller ikke å undres over at Kristi gjerning her på jorden hovedsakelig konsentrerte seg om å forme tolv menn, sine apostler, til den prestelige verdighet, så de i hans navn kunne bringe hans frelsesnåde ut til hele verden. Og da han vigset dem til prester ved den siste nattverd, ba han over dem den herligste bønn som noen gang er steget opp til Faderen i himmelen. «Hellige Fader, hellige dem i sannheten... for at alle må være ett... og verden kan tro at du har sendt meg.»

Disse ord er sammenfatningen av alle bønner og seremonier ved en prestevigsel. Og når vi i dag vigser en ung nordmann til den prestelige verdighet, en ung mann som skal fortsette det verk som Hellig Olav en gang har utført her i Norge ved hjelp av helligsinnede biskoper og prester, da må også vår bønn være: «Hellige Fader, hellige ham i sannheten,» så han kan ta opp arven etter Hellig Olav og føre den videre blant det norske folk.»

Bare hellige prester svarer til Guds plan, bare hellige prester kan få menneskene til å bli ett i tro og ett i kjærlighet og kan få verden til å tro at Kristus er verdens frelser. Lykkelige de foreldre som har en hellig prest til sønn, lykkelige det folk som ser Kristi hellighet i sin prest, lykkelige de sjeler som ledes av en hellig prest.



Biskop og prester har en for en lagt hendene på ordinandens bode, og blir stående i en ring med händen utstrakt til velsignelse.

Derfor ber jeg dere alle, ikke bare å følge nøye med i prestevigslens seremonier, men fremfor alt å forene deres bønner med biskopens og prestenes bønner om at ordinanden må bli en *hellig* prest til signing for Kirken og sjelene, sin familie og fedrelandet, sluttet biskopen.

Selve prestevigselseritualet begynner først etter at Messens epistel er lest. Dagens tekst, 2. Timoteus, 4, 18, var som uttatt for anledningen:

«Jeg maner deg for Gud og Jesus Kristus, som skal dømme levende og døde, ved hans gjenkomst og ved hans kongedømme: Forkynn ordet, hold ut i tide og utide, overbevis, forman, refs med all tålmodighet og lærevisdom. For det kommer en tid da de ikke vil tåle den sunde lære, men ta seg lærere i hopetall etter sine egne lyster og ettersom ørene klør, og fra sannheten skal de vende sitt øre og vende det til eventyr. Men vær du våken og tål alt, gjør evangelistgjerning, fyll ditt embete.»

Erkediakonen, pastor Hansteen Knudsen, vendte seg så til ordinanden med ordene: «Den som skal vigles, bes tre fram.» Seremonimesteren, pastor Lowry, leste navnet, og ordinanden gikk til alteret og knelte ned foran biskopen.

Erkediakonen vendt til biskopen: «Høyærverdige far, vår hellige mor den katolske Kirke, ber om at De vigler denne diakon til presteembetets tjeneste.» Biskopen: «Vet du om han er verdig til det?» — Erkediakonen: «Så vidt menneskelig skrøpeligheit tillater å vite, vet og vitner jeg at han er verdig til dette embete.» — Biskopen: «Gud være takk.»

Biskopen vendte seg så til prestskapet og kirkekylden i noen ord om prestedømmets alvor, deretter til ordinandene med en faderlig formanig. Så kom den gripende stund da biskopen kneler ned ved sin stol, mens ordinanden legger seg ned med ansiktet

Til v.: Pater Rieber-Mohn meddeler etter ordinasjonen sin prestelige velsignelse — ber til pastor F. J. Fischedick, — flankert av Biskopen og hans assistenter, père Patfoort fra Paris (i forgrunnen) og pastor Hansteen Knudsen.

mot gulvet, og alle de andre kneler: *Allehelgenslitani* synges vekselvis mellom kor og forsamling — mektig. Etter Litaniet fulgte håndspåleggelsen. — Først la biskopen, deretter alle de tilstedeværende prester, sine hender på ordinandens hode, dannet en ring om ham, og holdt hånden utstrakt over ham til velsignelse, mens biskopen nedba Guds nåde. Etter at biskopen hadde sunget den betagende prefasjonen på denne dag, iførte han ordinanden stolaen i *korsform*, tegnet på den prestelige verdighet, og messe-hagelet — bare med forsiden utfoldet. Atter ba biskopen over ham, og så knelte alle ned og *Veni, Creator Spiritus*, hymnen til den Hellige Ånd ble sunget vekselvis mellom kor og forsamling.

Så fulgte stunden da biskopen legger ordinandens hender sammen og den hvite duken blir bundet om dem; han rekker ham kalken med vin og vann og patenaen med en hostie på, og sier: «Motta makten til å fremføre offeret til Gud og feire messer så vel for de levende som for de døde. I Herrens navn.»

Frater Rieber-Mohn kunne fra nå av ta del i messens fortsettelse som prest. Ved offertoriet ofret den nyvigslende sitt lys til biskopen. Assistert av sin åndelige veileder og foresatte i klosteret i Paris, Pater Gregoire, frembar han så knelende i koret det hellige messeoffer sammen med biskopen, konsekkrerte og ba alle bønnene felles med ham. Etter kommunionen intonerte biskopen det vidunderlige responsorium, Kristi egne ord til sine apostler ved den første prestevigsel: *Jeg kaller dere ikke lenger tjenere, men mine venner, fordi dere kjenner alt hva jeg har virket blant dere. Motta den Hellige Ånd, Trøsteren. Han er den Faderen vil sende dere. Dere er mine venner, dersom dere gjør det som jeg har befalt dere.*

Etter at trosbekjennelsen var sunget, la biskopen sine hender på den nye prest hode, idet han sa: «Motta den Hellige Ånd. Dersom du tilgir noen syndene, er de tilgitt. Dersom du beholder dem, er de beholdt.» Messehagelet ble foldet ut, ordinanden la sine hender i biskopens og lovet ham og hans etterfølgere lydighet. Dypt beveget og innerlig faderlig, omfavnet vår kjære overhyrde sin nye åndelige sønn og ga ham fredskysset med ordene «Herrens fred være alltid med deg» — sto så opp, i mitra og stav, og lyste høytidelig velsignelsen.

Atter rettet biskopen noen manende ord til den nye prest, og ordinasjonsmessens sluttet med den vanlige lesning fra Johannesevangeliet.

«Te Deum» lød mektig fra en grepet og takknemlig forsamling, prosesjonen av geistlige forlot kirken under orgelbrus. En ny uforglemmelig begivenhet i Kirkens nye historie i Norge hadde funnet sted.

*

Etter høytideligheten i kirken kom de troende til haven foran Bispegården og mottok én for én den nye prests velsignelse.

Senere på dagen samlet Dominikanerne det øvrige presteskap med Hs. Høyv. biskopen i spissen om sin nye ordensbror og hans familie i Sankta Katharina-hjemmets smakfulle omgivelser, der Dominikanerinnene hadde forberedt det nydeligste bord. — Hvert religiøst ordenssamfunn er gjennom tidene blitt preget av en ånd og en stil som går igjen i nærsagt alle dets ytringer. Hvem kan bestride St. Dominikus' sønner deres allsidige spiritualitet? Den er smittende,

og den slo ved denne variasjon av de urkristne Agåpe ut i et «kjærlighetsmåltid» der Kristi levot og bevet, men der det også var gitt Platon og Cicero en plass ved bordet!

Pater Rieber-Mohns første høytidelige Messe

Søndag 5. aug. kl. 10.30 bar pater Hallvard Rieber-Mohn fram sitt første hellige Messoffer i St. Dominikus kirke. Hs. Høyærv. biskopen og en rekke prester ledsaget primizianten i prosesjon fra klosteret til kirken, som var fylt av en forventningsfull menighet. Pater Rieber-Mohn hadde sine ordensbrødre père Gregoire og père Lenique som henholdsvis diakon og subdiakon, pater Thorn var presbyter-assistent, mens pater Raulin og tertiær Fritz Johansen utførte akolytt-tjenesten. Hans Høyærverdighet tok plass i koret. — I sakristiet satt en lykkelig mann og fulgte Messens gang: pater Lutz, som med besvær hadde stablet seg på benene etter et lengre alvorlig sykeleie — denne høytidsstund ville denne aldri sviktende prest og faderlige venn ikke utebli fra, såsant fysisk mulig og forsvarlig! En måtte unnvære hans dyktige medvirkning på koret, men père Patfoort, O. P., og André Bongård tok sikker hånd om sangen, og ved orglet skiftet Rolf Østbye og Sr. Marie-Reginald med polyfonisk og gregoriansk akkompagnement. Selve messen ble sunget gregoriansk, mens det forutgående *Veni Creator* og *Bone Pastor* til forvandlingen var nyere komposisjoner av pater Lutz.

Verdig og alvorlig samlet om det eukaristiske offers sublime mysterium celebrerte den nye prest høymessen.

Primiz-prekenen ble holdt av pater Thorn, og det var tydelig at den grep forsamlingen dypt. Vi gjengir den i dette nummer på lederplass.

Med Lars Eskelands *Bønn for Norge* i pater Lutz' betagende komposisjon, sunget unisont og med innlagte solopartier, sluttet den minneverdige og høytidelige gudstjeneste.

I. H. K.

Kunsten og sannheten

Henri Matisse, den store franske maler med verdensnavn, lå syk i sin seng i Nizza da biskopen av Nizza, mgr. *Paul Redmond*, nylig innviet et litet kapell i landsbyen Vance i Provence, bygget og kunstnerisk utsmykket av den store kunstner selv. Men han hadde sendt et brev til biskopen der han fortalte at byggingen av kapellet hadde ført til at han hadde gjenvunnet sin tro på Gud.

«Dette kapell er mitt mesterstykke», heter det videre i dette brev. «Jeg påbegynte arbeidet for fire år siden og som et resultat vet jeg nå at jeg tror på Gud».

Tusener av turister var samlet i den lille solbelyste landsbyen da kapellet ble innviet. Etter innvielsen ble messen lest av biskopen av Nizza.

Henri Matisse ble meget alvorlig syk ved utbruddet av den annen verdenskrig. Etter en omhyggelig pleie av franciskussøstre gjenvant han sin helbred og som takk lovet han å bygge et kapell.

Kapellet er utført i hans typiske stil og farver med glassarbeider i gult, grønt og blått og med sorte og hvite keramikk dekorasjoner. Lenge før den religiøse høytidelighet tok til, ble en gate oppkalt etter ham.

Økonomi og humanisme

Av magister Ellen Nielsen

Lyon er centrum for et vidt forgrenet laboratorium, hvor en gruppe dominikanere samarbejder med en række folk i ansvarlige stillinger på å gjøre den moderne økonomi menneskelig. Magister Ellen Nielsen har studert dette arbeide på nærmeste hold og har fortalt om sine inntrykk i en kronikk i «Information». — Hun har elskverdigst stillet den til vår rådighet, innforstått med den reservasjon vi inntar overfor den bevegelse hun beskriver. Vi pretenderer ikke — som noen mener — til enhver stund å tale «ex-cathedra» om et hvert emne, men setter vår ære i, så vidt mulig, også å orientere våre lesere om det som rører seg på de forskjellige områder, selv om meningene kan være delte om de oppfatninger som ligger til grunn og de metoder som brukes for å løse problemene.

Red.

Som religiøst og filosofisk centrum har Lyon, den rige silkeby ved Rhonefloden, haft en ikke uvæsentlig rolle i fransk aandsliv. Dens gamle kultur og centrale beliggenhet gjorde den egentlig selvskrevet til at blive hovedstad, og det siges da ogsaa kun at skyldes en tilfældighed, en middelalderkonges bitre minder i Lyon, at valget i stedet faldt paa Paris. Lyon er den milde kirkefader Irenæus' by, men den blev ogsaa handelens og bankernes by. Indbyggerne forener, siger de selv, sansen for det praktiske med stærke anlæg for mystik og religiøsitet.

Derfor er det maaske ikke helt tilfældigt, at disse to træk genfindes i en ny bevægelse i katolske kredse i Frankrig, «Economie et Humanisme», som netop er udgaaet fra Lyon. Den kan nærmest betegnes som et vidt forgrenet laboratorium, hvor en gruppe dominikanere samarbejder med en række folk i ansvarlige stillinger ude i det praktiske liv. Arbejdet, der tilsigter at gøre den moderne økonomi menneskelig, begyndte i 1941, men har taget fart efter krigen og har nu internationalt sigte.

Sidste vinter kom lederen, L. I. Lebret, gennem København paa hjemrejse fra Sverige, hvor direktøren for de kooperative forbund havde tilrettelagt en studierejse for ham. Pater Lebret vilde gerne i kontakt ogsaa med danske kredse, og i begyndelsen af juli deltog jeg i et 10 dages studiemøde paa bevægelsens hjemsted, «La Tourette», vidunderligt beliggende i de lave bjerge uden for Lyon. I fire kurser daglig redegjorde teoretikere og praktikere for den «menneskelige økonomi»s maal og arbeidsmetode, og til slut blev forbindelseslinierne trukket til det religiøse syn, som bærer arbejdet.

Der er stadig mange fornyelsens kilder, som springer i Frankrig, og ikke mindst paa den katolske avantgardes omraade. «Economie et Humanisme» er kun een af dem og betragter sig iøvrigt som et eksperiment, der imidlertid følges med interesse og respekt ogsaa fra ikke-katolsk hold.

Navnet «Economie et Humanisme» udtrykker be-

vægelsens maal: vi maa forbinde økonomien med hensynet til mennesket, vi maa erstatte den nuværende u-menneskelige økonomi, der er baseret paa profit, med en, der bygger paa menneskets behov, vi maa gaa fra en tilfældig økonomi til en ordnet. Disse menneskelige behov finder man frem til ved hjælp af enqueteer, hvis resultater nedfældes i særlige skemaer udarbejdet af pater Lebret, naturligvis med udnyttelse af de gængse sociologiske metoder. Ved studiemødet blev vi indviet i flere saadanne enqueteer, foretaget bl. a. i en gruppe haandværkere i Vogeserne, blandt de handlende i en lille by nær Valence osv. En undersøgelse af, hvorledes havnearbejderne i Marseille, levede, foregik paa den maade, at en ung dominikaner trak i arbejdstøj og tog arbejde ved havnen i et par aar, saa han virkelig hentede sine oplysninger paa den mest direkte maade. Ogsaa landbrugets problemer tages op, især i de vanskelige egne, hvor jorden ikke mere dyrkes, eller hvor det sker efter middelalderlige metoder.

Da «E. & H.» vil afskaffe den profitbestemte økonomi, maa den altsaa undsige kapitalismen med hele dens system af anonyme selskaber osv. Paa den anden side følger heraf, at alle former for andelsbevægelse har dens store interesse, fordi de betyder en sejr over kapitalismen paa et enkelt omraade. Man kender naturligvis dansk og svensk andelsbevægelse, og Frankrig har den selv mange steder, baade i produktion og i varernes fordeling — frugthandelen paa torvet i Lyon saa ud til at foregaa paa andelsbasis.

Et særligt fransk fænomen er de saakaldte «communautés de travail», arbejds-fællesskaber, som er skudt op efter krigen i et antal af snart et halvt hundrede. De er bedrifter, der ejes og drives af arbejderne selv. Et av de mest omtalte er «Boimondau», en urkapsel-fabrik i Valence (stadig i Lyon-egnen), hvor 200 arbejdere, kontorfolk og ledere danner et slags broderskab, hvor alt er indrettet paa at tjene «fællernes» fulde menneskelige udvikling. Den enkelte arbejder og hans familie bor som andre arbejdere ude i byen, men fabriken er det sted, hvor han yder sin indsats og faar udbetalt timeløn ogsaa for den tid han driver studier eller er syg. Men ogsaa «Boimondau» betragter sig kun som et eksperiment — et billede i det smaa paa, hvordan man haaber, det store samfund engang skal blive.

Disse «communautés de travail» har «E. & H.» nær kontakt med, og de findes omtalt i dens pjecer og tidsskrifter (tidsskrifterne «Cahiers d'Economie humaine», «Le Diagnostic Economique et Social» og «Efficacite», især sidstnævnte kan læses med udbytte af nordiske katolikker — 9 rue Mulet, Lyon).

Ikke at bevægelsen er imod statsdrift — jeg hørte en dominikaner, pater Suavet, fhv. ingeniør, føre et detaillert og velunderbygget forsvar for de franske nationaliseringer, der ligesom de engelske for tiden er genstand for en systematisk mistænkeliggørelse fra kapitalistisk side.

Det vil forstaaes, at «E. & H.» tager skarp afstand fra den opfattelse af ejendomsretten, som i Frankrig kaldes den napoleonske, og som desværre var den, franske borgerlige katoliker gik til forsvar for i 1848 i den tro, at deres religion forpligtet dem hertil. Men her gør «E. & H.»s aandelige grundlag sig gældende: man viser hen til Thomas af Aquino, der som bekendt var dominikaner, og til hans understregning af ejendomsrettens sociale karakter og ansvar, og man citerer kirkefædrenes tordentaler mod datidens kapitalister, som ellers var gaaet noget i glemmebogen. Især citerer man den nu verdensberømte artikel, der stod i «Osservatore Romano» i maj 1949, og hvor det hed, at kapitalismen er fordærvet i selve sin struktur, mens kommunismens fordærvelse ligger i dens filosofi. De før-marxistiske socialister: *Proudhon*, *Fourier* o. a. har øvet stor indflydelse, derimod har man først bagefter opdaget, at *Krapotkin* har haft mange af de ideer, «E & H.» havde sluttet sig til. *Krapotkin* spiller for øvrigt ogsaa en rolle for en vis katolsk avant-garde i USA.

Og nu *Marx*?

Ja, hans navn hørtes ustandselig i forelæsningerne paa La Tourette. Jeg tør ikke uden videre kalde disse katoliker for marxister, men de følger i hvert fald meget nøje *Marx*' analyse af klassekampen, menneskets afsporing (aliénation) osv. Den mest fængslende taler havde netop den opgave at gennemgaa *Marx*. Det var pater *H.-Ch. Desroches* (født i Lyon), som til daglig virker blandt arbejderbefolkningen ude i trettende arrondissement i Paris. Han mindede ikke meget om en munk, lignede snarere en arkitekt eller kunstner. Hans fire foredrag viste ham som en fremragende dialektiker og en dybt menneskelig bevæget tænker, der først ved det inderste punkt i livsanskuelsen maa tage afstand fra *Marx*: for en katolik er mennesket en person, hvis bestemmelse gaar ud over tiden, ud over det blot materielle. Men *Desroches* nægter ikke, at den kristne religion har ladet sig bruge af magthaverne som opium til at dysse de undertrykte masser ned, mens den i stedet skulde have drevet de kristne til handling.

Her er vi ved hjertet i bevægelsen. Disse forskere er sat i gang af deres møde med menneskelig nød, i deres hjemland og ude i de «tilbageblevne» lande, og derfor har de viet deres liv til arbejdet for at finde frem til en samfundsstruktur, der frigør mennesket, «hvor alle ejer alt, og ingen ejes af andre». De tror ikke som de kristelige politiske partier, at man ud fra pavelige rundskrivelser kan deducere en kristelig samfundsordning. Der maa begyndes ved jorden, med en induktiv fremgangsmaade, der sigter direkte paa de menneskelige behov.

I dette arbejde søger de kontakt med alle, kristne eller ej, hvem menneskets materielle og aandelige frigørelse ligger paa sinde.

Det kommer ogsaa os nemlig ved, hvad der her foregaar, fordi verden er blevet een idag. Og skulde det virkelig lykkes denne haandfuld katolske aktivister at faa sat skub i udviklingen i de katolske ellers saa reaktionære lande rundt om i verden, vil det kunne faa uoverskuelige verdenspolitiske følger. Disse mennesker er et led i den kæde af venstrekatoliker, som har set dybere ind i den konkret eksisterende virkelighed end andre katoliker, og som til fulde har forstaaet frelserens ord om at være «i verden».

Fra Biskopens utenlandsreise

Som kjent reiste Hs. Høyærv. biskopen 12. juni til utlandet for å utføre en rekke representasjonsplikter i Det Apostoliske Vikariats interesse. Oppholdet fordelte seg på Belgia, Holland, Luxembourg og Tyskland, og programmet var meget omfattende.

En begivenhet av særlig betydning for Kirkens arbeide i Norge var innvielsen av et nytt postulant-hus for St. Fransiskus-Xaverius-søstrenes kongregasjon. Det er reist i landsbyen Kützberg i Bayern, og skal altså være det første lille Norge unge tyske kvinner vil møte som senere i St. Fransiskus-søstrenes ordensdrakt vil vie sitt liv i Kirkens tjeneste her oppe. St. Josephs-søstrene har som kjent et lignende i Westfalen for sine tyske postulanter, d. e. de som vil sette seg nærmere inn i vedkommende ordens ånd og disiplin før noviziatets prøve- og øvelsestid kommer.

Det sier seg selv at opprettelsen av dette postulant-huset ikke bare kalte på Kongregasjonens egen innsats, men ogsaa på Kützberg-folkets. Med stor begeistring har de sluttet opp om reisningen av bygget, og det var en festsmykket landsby som tok imot biskop dr. Mangers da han ledsaget av Geistlicher Rat Dr. P. Louis, lederen for St. Ansgarius-Glaubenswerkes, ankom til Kützberg 4. juli. De ble hilst velkommen av søstrene og postulante med en norsk sang! Også generalforstanderinnen, Moder Beata, var kommet fra Bergen for å overvære høytideligheten. Den følgende dag, torsdag 5. juli, var proklamert «Feiertag» for befolkningen, og hele menigheten fulgte Biskopen da han bega seg til innvielseshøytideligheten av søsterhuset. Stedets sogneprest ønsket Biskopen velkommen, og innbød ham til å legge ned «sluttstenen» på verket, samt deponere aktstykkene vedrørende begivenheten. Etter den høytidelige innvielse dro man i prosesjon til sognekirken der Biskopen forretet Messen. Hans Høyærverdighet rettet noen hjertelige ord til forsamlingen og takket for den måten de hadde hilst velkommen i sin midte dette arnestedet for fremtidige tjenere i Kristi Kirkes

I kikkerten.

Kan det komme noe godt fra Spania...?

I det engelske ukeblad «The Listener» som utgis av B.B.C. er der i siste numer en artikkel om Spania: «Life in General Franco's Spain» av Kenneth Matthews som fordeler ris og ros etter beste skjønn, og derfra henter vi følgende avsnitt som handler om Kirken:

«Av folk som hadde greie på det var jeg blitt advart mot å prøve å komme i kontakt med eventuelle undergrunnsbevegelser i Spania; det eneste absolutt alle spaniere er enig om er at de vil ikke ha noen ny borgerkrig. Men innen den spanske kirke synes det etter hvert å utvikle seg en ganske sterk opposisjon, og kirkens store styrke ligger i at den umulig kan anklages for å ha kommunistiske sympatier. En del av lederne innen den katolske kirke i Spania (jeg kunne oppgi navn) blir åpenlyst omtalt som motstandere av det herskende regime. Kritikk av landets politikk kan man finne i de katolske aviser når andre aviser tier stille; f. eks. kunne man i et katolsk ukeblad se en leder-artikkel som krevet at sensuren skulle fjernes fordi den var uforenlig med nasjonens verdighet.



Fra innvielsen av St. Fransiskus-Xaveriussøstrenes postulats-bus i Kützberg.

kjærlighetsarbeid i Det høye nord.

Dagen etter frembar Biskopen det første hellige messeoffer i det nye huskapellet hos søstrene. Innredningen og utsmykningen her har fått et norsk preg, og en stor del av utstyret er laget i Norge.

— Det kan videre nevnes at Biskopen 2. juli meddelte Prestevigselens sakrament i Maristenes provinsialhus i Meppen til 7 kandidater; vår Overhyrde tilhører som kjent Maristenes ordens-samfunn.

7.—8. juli var Biskopen i Aachen der han sammen med en rekke kirkefyrster tok aktiv del i den tradisjonsrike «Heiligtumsfæhrt» som finner sted hvert 7. år. Oppholdet i Tyskland gjalt også et besøk til det kjente vallvartssted Kevelaer i Westfalen.

15. juli var Biskopen gjest ved en større sammenkomst av biskoper i Namur i Belgia, med kardinal van Roy, Belgias primas i spissen.

Endelig kan nevnes at Biskopen under oppholdet i sitt hjemland, Luxembourg, nedla grunnstenen til en ny stor fløy ved Zita-søstrenes hospital i hovedstaden.

Og mens jeg var i Spania offentliggjorde den katolske presse en påminnelse fra Vatikanet om at det var strengt forbudt for prester å velsigne parti-flagg eller faner, — et forbud som i Spania ikke kan angå annet enn falangistenes emblemer.

Kirken går også foran der det gjelder sosiale fremskritt. Her er biskopen av Malaga en av dem som kjemper i forreste rekke, og han nekter å ordinere til prest den som ikke har gjort seg gjeldende på et eller annet av de sosiale arbeidsfelter. I sitt sogn blir han betraktet som en helgen, og da jeg gikk for å hilse på ham, fant jeg forværelset i det biskopelige palass fylt til trengsel av fillete fattigfolk og mødre med syke barn i armene. Da biskopen kom til syne, trengte alle seg omkring ham for å kysse hans hånd eller røre ved hans klær. Biskopen fortalte meg om sin plan for å avhjelpe husnøden, og hvis denne plan kan virkeliggjøres vil Malaga i løpet av tre år få et helt nytt sogn, 2000 nye hus med skoler og lekeplasser omkring en helt ny kirke. Pengene hade han skaffet hos byens forretningsmenn, jordstykket var innkjøpt og regjeringen skulle begynne byggingen i løpet av måneden. Ja regjeringen hadde til og med erklært at der skulle bygges 5 000 nye hus, — differansen ville offentligheten påta seg ansvaret for.»

†

Banksjef Nils H. Parmann

Det er ikke mange månedene siden vi kunne bringe banksjef Nils H. Parmanns navn fram i våre spalter igjen etterat han i et lengere tidsrom hadde valgt stillhet omkring sin person — et velfortjent otium i Arendals utkant etter et langt liv i samfunnets og Kirkens tjeneste. Så kommer budskapet om hans død den 12. juli, og det kom ikke uventet.

Hans bære ble etter requiemmessene i Arendal brakt til Oslo, der bisettelsen fant sted fra kapellet på Vår Frelsers gravlund mandag 16. juli. Sørgehøytideligheten ble innledet med preludium spilt av organisten Rolf Østbye. Pater Thorn, O. P. holdt sørgetalen og knyttet sine ord til Salme 56, 14: «Du har fridd min sjel fra døden, og mine føtter fra fall, så jeg kan vandre for Guds åsyn i de levendes lys». Pateren ga et bilde av hvordan den avdøde hadde fått oppleve forsmaken på livets uforgjengelighet i sitt møte med våre fedres gamle kristentro — i Hellig Olavs kirke. Det er i denne kristne tradisjon at banksjef Parmann vedvarende inntar sin plass, sa pater Thorn. «Han tilhører et Norge som er hos Gud, — ja, er en av de mange som i slektledd etter slektledd har trodd på den Hvite Krist som Olav den Hellige forkynte og ga sitt liv for. Sammen med sin hustru fant Nils Parmann tilbake til fedrenes kirke. Og Kirkens nyreisning og fremgang i Norge ble en livssak for ham. I en årrekke sto han i spissen for St. Olavs Forbund. Han har preget forbundet og og var med å gjøre det til hva det er i dag. I St. Olavs menighet har han også gjort en stor innsats. Hans statelige skikkelse hørte med som et karakteristisk trekk i menighetens bilde.» Pater Thorn takket også avdøde for den hjelp han hadde ytt dominikanerne i Oslo, mintes hans livsgjerning i Håndverkernes Sparebank og takket for alt han hadde vært for sin familie, sine trosfeller og store vennekrets.

Etterat «Leid milde ljøs» var sunget unisont, meddelte forrettende prest, pastor Hans te e n Kn u d s e n, absolusjonen ved båret, hvoretter jordfestelsen fant sted. Avdøde ble stedt til hvile ved siden av sin hustru Johanne Marie Parmann, f. von Germeeten. Deltagelsen var meget stor, bl. a. var en rekke geistlige og ordenssøstre mødt fram. Som en siste hilsen fra St. Olavs Forbund signet dets nåværende formann hr. Wilfred Fiala sin avholdte forgjengers bære med vievann — en hilsen som vi slutter oss til Kirkens egen hilsen.

Fru Josefine Jetlesen, Drammen

St. Laurentius menighets eldste medlem, fru Josefine Jetlesen, døde 30. juni, i en alder av vel 84 år. Hun var født i Lille Tamsø, Porsangerfjord, og konverterte i Hamnerfest i 1886. Siden 1901 hørte fru Jetlesen til Drammen menighet og var et av dens ivrigste og mest trofaste medlemmer, med en varm og livsnær interesse for alt som angikk Kirken. Hun var alltid rede til å forsvare og forklare dens lære på sin egen parate og slagferdige måte: hun hadde fått seg betrodd sannhetens lys, og hun satte det ikke under noen skjeppe. Lyset skulle skinne, og når det ikke skinte i hennes ord, så strålte det stadig i hennes glade, optimistiske livssyn og i hennes gode, vakre smil.

St. Laurentius menighet lyser fred over hennes minne.

Soknepresten.



UTLANDET:

VATIKANET

Pavens tale til Den internasjonale landbrukskongress i Rom.

Tirsdag den 3. juli talte Pave Pius XII til Den internasjonale landbrukskongress i Rom etter at forhandlingene var avsluttet. Paven uttalte blant annet:

«Som Vår forgjenger Pius XI pekte på, da han talte om de uheldige følger av industrikapitalismen, øvet den en mektig innflytelse på landbefolkningens åndelige, sosiale og materielle forhold. I langt høyere grad kan Vi si i dag at menneskehetens skjebne står på spill. Vil menneskeheten nå fram til en bedre fordeling av disse innflytelser, slik at landbefolkningens åndelige, sosiale og økonomiske liv bevares med dets karakteristiske trekk og tillate det å øve en like så stor innflytelse på samfunnslivet? Foreligger det uløselige konflikter på dette område?»

Den hellige far fortsatte med å si at industrikapitalismen hadde gjort fremgangen i landbruket mulig, og at den fremdeles stimulerte denne fremgangen. Men faren er, uttalte paven, at industrialiseringen av landbruket drives for vidt, slik at det forandrer karakter og forvandles til byer og industrier. Kommunismen går inn for landbrukets industrialisering på denne måten, og paven slo fast at den teori den følger er falsk og skadelig. Det er marxismen som bekjenner seg til den og som ligger under for overtroen på en ubegrenset industrialisering.»

En marxistisk kollektivisering av landbruket ville «degradere gårdsbrukene og forvandle dem til reserver av menneskekraft for industriproduksjonen.» Men helt å avvise det kapitalistiske system vil føre til det samme resultat, uttalte paven videre, og tilføyet:

«Vi står her ved identiske følger for den del av landbefolkningen som industrikapitalismen ikke kan bruke: enten blir den et reservoar av menneskekraft eller også synker den ned i sosial elendighet og blir offer for farlige konflikter. I dag synes en å stå foran valget: enten å velge en ensidig og kortsynt landbrukspolitikk eller å søke å realisere en virkelig sosial økonomi.»

Som eksempler på denne sosiale økonomi nevnte Den hellige far jordbruksreformer som gjør det mulig å bedre å utnytte tilbakeliggende jordbruksdistrikter, emigrasjon og immigrasjon ved internasjonale reguleringer, en bedre gruppering av regional og nasjonal økonomi og en bedre fordeling av produktionskreftene territorielt: «Alle disse forholdsregler må ta sikte på å sikre landbefolkningen dens særpreg, dens prestisje, dens egen verdi i samfunnsøkonomien.» Den hellige far innrømmet at det er vanskelig å finne frem til en internasjonal løsning. Han avsluttet sin tale med følgende ord: «Vi er lykkelig over å kunne forsikre alle de institusjoner hos De forrente nasjoner som arbeider med å bringe internasjonal hjelp til det arbeidende menneske, at Kirken alltid vil støtte dette arbeide med helhjertet samarbeide.»

Vatikanets svar til dommen over erkebiskop Grösz.

Konsistoriekongregasjonen som Den hellige far personlig er prefekt for, har i henhold til bemyndigelse i kanonisk rett ekskommunisert alle de personer som har vært medvirkende ved den ungarske erkebiskop, mgr. *Joseph Grösz'* arrestasjon og domfellelse.

Dekretet ekskommuniserer alle som har «våget å legge hånd på erkebiskopen, som har ført ham for den sivile domstol og som ved urettferdig domsavsigelse har hindret ham i å utøve sin jurisdiksjon.»

Et lignende dekret ble som kjent utstedt etter dommen over kardinal *Mindszenty* samt den 17. mars i år, da Prahask erkebiskop, mgr. *Josef Beran*, ble fjernet fra sitt bispede.

Resultatet av utgravningene under Peterskirken offentliggjøres i nær fremtid.

Ifølge en melding fra Vatikanet vil resultatet av utgravningene under Peterskirken bli fremlagt i tekst og bilder i et

vitenskapelig verk som er under trykning i Vatikanets trykkerier.

Nytt misjons-atlas utgitt.

Et nytt misjons-atlas er nettopp utkommet i Vatikanet, utarbeidet av arkivar-paleografen ved Propagandakollegiet, *P. Despont*. De forskjellige misjonsområder er trukket opp, og atlas'et viser også misjonens hurtige, geografiske utvikling i de forskjellige områder. Det bringer også en fyldig statistikk for hvert enkelt misjonsområde med fullstendige oppgaver over kongregasjonene, seminarene osv.

Daglig fredsmesse i Peterskirken.

Den hellige far har beordret at det i fremtiden hver dag blir lest en «Nasjonenes messe» for verdensfreden ved Pave Pius X's alter i Peterskirken.

Ingen kroner i bispevåpnene.

Den hellige far har gjennom et dekret fra konsistorialkongregasjonen utstedt forbud mot at erkebiskoper og biskoper i deres tjenestesege, våpen eller underskrifter gjør bruk av adels- eller lignende titler, selv om disse er knyttet til bispetsetet.

For tre hundre år siden påla Pave Innocens X kardinalene å fjerne kroner og adels titler fra deres våpen og sege «i Det hellige kollegiums enhets interesse».

AUSTRALIA

Kirkens stilling.

I Australia finnes det nå ifølge den sist offentliggjorte statistikk 15 384 prester og ordensfolk. Videre finnes det 3082 katolske skoler og 200 katolske sykehus. Det australske hierarki omfatter 8 erkebispedømmer, 16 bispedømmer, et apostolisk vikariat samt et abbedi som står under den cassinensiske Benediktinerkongregasjon.

BELGIA

Fortsatt politisk spenning i Belgia.

Selv om det belgiske folk håper at den spenning kongekrisen fremkalt, er bilagt ved den nye konges tronbestigelse, er det meget som tyder på at opprivende politiske kamper er forestående, heter det i en korrespondanse fra Brussel. Det er nemlig sosialistenes mål å forsøke å berøve katolikkenes det absolutte flertall de har i begge kamre snarest mulig. Ifølge forfatningen kan regjeringen *Pholien* som er sammensatt av katolikker, bli sittende helt til de valg som skal holdes i 1954. Sosialistene er imidlertid lite lystne på å sitte i en håpløs opposisjon i tre år til. Av den grunn krever de nyvalg straks. Partiets formann, *Max Buset*, har derfor lansert slagordet: «For en ny konge og et nytt parlament».

For kort tid siden offentliggjorde Buset en artikkel hvor han påsto at det katolske flertall var en levning fra kongekrisens tid og ikke ga uttrykk for folkets vilje. Derfor ville det være meget forståelig om kong *Baudoin* nå ønsket å lære folkets vilje å kjenne, oppløste parlamentet og utskrev nye valg. Skinnhellig erklærte han at han ikke ønsket å sette den nye konge under press; selvsagt vil det katolske parti og «den katolske kirke» motsette seg en oppløsning av parlamentet, men kongen burde bare la seg lede av hensyn til «folkets» interesser.

Artikkelen betegnes i politiske kretser i Brussel som et raffinert «åpent brev» til kongen, på linje med press. Normalt oppløser kongen parlamentet bare når hans regjering gir ham dette råd. Sosialistene rygger således ikke tilbake for å forsøke å hitføre et brudd i den parlamentariske praksis for å fremme sine mål.

De belgiske katolikker motsetter seg sosialistenes bestrebelser bestemt og med fasthet. Man innlater seg i det hele tatt ikke på å diskutere spørsmålet, som nok likevel før eller siden vil føre til en meget spent politisk atmosfære.

CHINA

Inspirerende vitnesbyrd om katolske misjonærs holdning.

Etter at «folkedemokratiet» er blitt en politisk realitet også i China, har de nye herrer i Midtens rike ved alle midler forsøkt å få de katolske misjonærer til å forlate landet. Hvorledes disse har reagert på disse forsøk, viser følgende beretninger som er hentet fra brev til pårørende i deres hjemland:

«Bed for oss, for vi trenger det, men vær ikke bekymret for oss! Gud er med oss, og det skjer ikke annet enn hva Gud tillater til Hans Kirkes ære. Vår stilling er vanskelig, for vi er satt utenfor loven. Vi er uten rett, for den eneste lov vi kjenner er de nye makthaveres vilkårlighet. Men det gjør intet, man holder likevel ut og vil ved Guds nåde holde ut til det siste. Etter alt å dømme vil vi komme til å gi våre liv her. Det ville være den største gunstbevisning Gud kunne vise oss. Bed for oss at Han må finne oss verdig til dette. Da jeg dro til China, drømte jeg ikke om å bli vist en slik gunst. Man trodde at martyriet hørte til en forgangen tid. Gud har tillatt at disse tider er vendt tilbake; Jeg takker deg, min Gud!»

En annen, meget ung misjonær takker Gud for at han fikk komme til China i det rette øyeblikk. Han har forstått at kommunistene bare har ett ønske: at han skal vende tilbake til Frankrike. Han skriver:

«Etter at de har innsett at Kirken er hard som en klippe og at vi heller lar oss hakke i stykker enn å rekke dem hånden eller å vike en tomme, har de bare ett ønske: å se oss forlate landet! Og hva gjør de vel ikke for å få oss til det!»

Når de har overvunnet sin forbauselse og besvikelse over stadig å se oss, vil de utvilsomt gripe til vold. Vi kommer bare til å vike for fysiske maktmidler. Vi vil etter Kristi bud og Pavens og våre biskopers ord «holde ut å være vitner». Hver morgen går jeg til kurset i kinesisk. På gaten roper «kameratene» etter meg: Fremmede djevel, spion, imperialist, kapitalist! Vi er «folkeforførere» som er kommet hit i Vatikanets navn for å undertrykke det fattige folk og for ved sosial virksomhet å bedra det! Som slike vil vi sikkert en dag bli arrestert. Men det er uten betydning. Om Gud vil ha offer, er jeg beredt! Det er jo ikke noe usedvanlig ved det. Etter at vi ble presteviet, er det normalt, logisk.

Om vi kommer til å lese messen i morgen? Vi skrifter som om det hver gang var siste gang, og må alltid være forberedt på å bli sendt til Sibir.»

En tredje misjonær som allerede har arbeidet i China i 45 år, viser den samme trosver som sin meget yngre uforferdede bror. Også han er forberedt på alt: «...Hva som kommer til å skje med oss? Gud alene vet det. Etter at kommunistene kom til makten er vårt liv som misjonærer kommet inn i en ny fase, helt sikkert den interessanteste, utvilsomt den tyngste men helt bestemt også den skjønneste. Er det ikke vår ungdoms drømmer som går i oppfyllelse? Vi takker Gud for at vi i dag har det samme ideal. Jeg må tilstå at min sjel er fylt av fred, full av tillit til Gud, full av glede. Jeg gjør meg ingen illusjoner, jeg er forberedt på alt, på fengsel og død. Det verste som kunne hende meg ville være å måtte forlate China....»

En annen misjonær som måtte vente i Frankrike til krigens slutt før han kunne reise til China, har også meget hurtig lært å kjenne prøvelser og lidelser. I et nesten uleselig brev til sin generalsuperior, et brev som det lyktes en kineser å overbringe, skriver han:

«Siden medio november er jeg hos R. P... for en og en halv måned siden ble det nedlagt prekenforbud, samtidig ble de kristne forbudt å oppsøke kapellet. Vi misjonærer har ikke lov til å snakke med noen, unntatt tjenestemenn i offentlige anliggender: postsensur... kapellet er fylt med ris... siste måned 6 forvisninger... vi disponerer to rom... sakristi, alter. Vi koker vår mat selv, vasker selv våre klær og steller med kjøkkenhaven. Sunnheten er god, moralen utmerket. Vi overvåkes på det strengeste, men har vi noe å frykte, når vi er helt uskyldige? Man kan aldri vite. R. P... ble i forgårs tvunget til å utlevere kordrakter og messekjortel til danseforestillinger på gaten... Der stilles så store krav til oss at vi ikke har tid til å henge med nebbet. Man ønsker at vi skal flytte herfra... Unnskyld dette usammenhengende brev.»

Den pavelige internuntius' skjebne uviss.

Den pavelige internuntius i China, mgr. Antonio Riberi, som den kommunistiske propaganda i frenetisk raseri har forlangt utvist, er forsvunnet; og ingen vet noe om hvor han for tiden oppholder seg. Nylig ble det meldt at han befant seg underveis til Hong Kong, mens andre meldinger sier at han sitter i husarrest i Nanking sammen med to prester, en italiensk og en belgisk.

For øvrig meldes det at biskopen av Yuanling, mgr. *Cuthberth O'Hara*, er arrestert sammen med den amerikanske prest *Paul Ubinger* og en nylig ordinert kinesisk prest. Biskop O'Hara er kanadisk pasjonist fra Ottawa. Han kom til China i 1923 og er den tiende katolske biskop i China som er blitt arrestert.

Ytterligere tre biskoper arrestert.

Meldinger er nådd Vatikanet om at ytterligere tre biskoper i China er arrestert. Det dreier seg om erkebiskopen av Anking, mgr. *Melendro* som er spansk jesuitt, biskopen av Kanging, mgr. *Valentin* som tilhører Pariser-misjonen for troens utbredelse og den apostoliske prefekt for Yihien, mgr. *Tarcisio Martina* som er italiener. *Fides* kunngjorde den 3. juli at biskopen av Kian, mgr. *Gaetano Mignani*, er utvist. Han ble eskortert av kommunistisk politi til grensen ved Hong Kong den 14. juli.

Alle utenlandske nonner påbudt å forlate China.

Det meldes fra Hong Kong at alle utenlandske nonner har fått ordre til å forlate China. Prestene har jo fått ordre til å forbli på sine poster så lenge som mulig, men mange er allerede blitt utvist og er kommet til Hong Kong.

DE FORENTE STATER

Kommunismen pliktfag ved jesuittenes universitet i San Fransisco.

Jesuitteruniversitetet i San Francisco har som den første amerikanske høyskole innført forelesninger om kommunismen som pliktfag. Studenter som ikke sitter inne med et grundig kjennskap til kommunismen, vil i fremtiden ikke kunne avlegge eksamen ved dette universitetet. Kommunismens beste forbundsfelle har nemlig vist seg å være uvitenheten om dens vesen.

ENGLAND

En helgens relikvier brakt tilbake til Aylesford.

20 000 pilegrimer fra England, Irland, Frankrike, Italia, Holland, Belgia og De Forente Stater var tilstede i Aylesford grevskapet Kent forleden søndag, da den første karmelittergeneral, den hellige *Simon Stocks* relikvier ble overført fra Bordeaux. Relikvierne ble overrakt prioren i det nye Aylesford kloster av erkebiskopen av Bordeaux, mgr. *Richard*. Kardinal *Piazza* var også tilstede og overrakte et budskap fra *Pave Pius XII* hvor denne gir uttrykk for sin glede over at de store festligheter som feires i England for tiden har fått et religiøst anstrøk gjennom 700 års minnet for det historiske Aylesford Abbedi.

Det var *Simon Stock* som for 700 år siden opplevde at Den hellige jomfru åpenbarte seg for ham og tilsa alle karmelitter sin særlige bevakethet.

Jødisk tidsskrift hyller erkebiskopen av Liverpool.

Det jødiske tidsskrift «The Jewish Monthly» hylder erkebiskopen av Liverpool, mgr. *Downey*, i anledning av erkebiskopens 70 års dag og minner om alt det han gjorde for de forfulgte jøder under Hitlers tid. Mgr. *Downey* var for øvrig den første i England som offisielt fordømte Hitler-styret. Det skjedde i 1933.

Tallet på katolikker vokser.

Ifølge Englands katolske årbok er tallet på praktiserende katolikker i England i løpet av forrige år steget til 2 808 600, hvilket betyr en tilvekst i løpet av et år på 74 000. Tallet på konversjoner utgjør 11 500.

FINNLAND

Katolsk akademikerstevne i Helsingfors.

Om lag hundre katolske akademikere fra de skandinaviske land møttes til forhandlinger om katolismens fremgang og problemer i Norden den 23. juli. Initiativet til dette stevne er utgått fra Den katolske, akademiske forening i Helsingfors som har satt seg som mål å virke for Kirken blant akademikere og de dannede lag av befolkningen i Finland.

FRANKRIKE

Den franske armés valfart til Lourdes.

Søndag den 1. juli gjennomførte den franske armé sin tradisjonelle, årlige valfart til Lourdes under ledelse av erkebiskopen av Paris, mgr. *Feltin*.

De om lag 18 000 deltagere ankom fra alle deler av Frankrike og fra okkupasjons-sonene i Tyskland og Østerrike i 15 ekstrarog.

Mgr. Feltin selebrerte Pontifikalmessen og uttalte i sin preken håpet om at «disse trøsterike timer vil gjøre oss alle til bedre kristne og bedre franskmenn».

En film om jomfru Marias liv.

Den kjente franske, katolske skribent *Daniel-Rops* er for tiden opptatt med innspillingen av en farvefilm over Jomfru Marias liv. En regner med at filmen vil være ferdig innspillet i løpet av høsten.

216 av de nyvalgte deputerte har forpliktet seg til å støtte den frie skoles krav.

Av de 626 representanter som ble valgt inn i det nye deputeretkammer, hadde 216 før valget forpliktet seg til å gå inn for og støtte *den frie skoles* krav. En håper at det nå vil lykkes å gjøre slutt på det dualistiske skolesystem i Frankrike som koster katolikken enorme ekstra utgifter hvert år.

JUGOSLAVIA

Den hellige Stol avviser tilbud om å frigi erkebiskop Stepinac.

I anledning av et tilbud som har vært fremsatt av den jugoslaviske, kommunistiske regjering har Vatikanets offisiøse organ *Osservatore Romano* avgitt følgende erklæring: «Den hellige Stols oppfatning av rettssaken mot erkebiskop Stepinac er vel kjent og det er en selvfølge at Den hellige Stol med glede vil hilse den dag erkebiskop Stepinac blir løslatt. Men Den hellige Stol vet at den høyververdige prelat som er overbevist om sin uskyld, foretrekker å forbli blant sine troende. Den hellige Stol kan ikke annet enn å respektere en slik holdning og kan derfor ikke akseptere en forflytning av erkebiskopen, en forflytning som ville stå i strid med hva erkebiskopens samvittighet byr ham å gjøre.»

KOREA

Den katolske kirke tilføyet harde slag under kamphandlingene.

Krigen i Korea har påført Kirken store tap. Av landets 200 000 katolikker er halvparten flyktninger som må holde til på gatene i forskjellige byer. Tusener har mistet livet på grunn av sult, kulde og voldshandlinger. Kirker og mange institusjoner er lagt i aske, familier spredt og jordbruket mange steder umuliggjort.

55 misjonærer har mistet livet. 31 av disse er utlendinger. I dette tall er ikke medregnet de som er tatt til fange av kommunistene i Nord-Korea. Tallet på dem er fastsatt til 80. Flertallet er benediktinere fra Wonsan (biskop Sauer, 21 prester, 25 brodre og 20 søstre.) Biskop Sauer og minst to prester vet man med sikkerhet er avgått ved døden i fengslet.

MEXICO

Foreldre krever retten til å bestemme over sine barns undervisning gjenreist.

Representanter for foreldrenes nasjonale sammenslutning har, støttet av Den katolske aksjon, henvendt seg til president *Aleman* og krevet retten til fri undervisning av barna gjenreist. Siden 1934 har regjeringen hatt full kontroll over undervisningen. Foreldrene krever at forfatningens 3. artikkel skal oppheves. Den slår fast at undervisningen skal være sosialistisk og forbyr religionsundervisning i skolene.

POLEN

Kardinal Sapieha in memoriam.

Som kunngjort i pressen er den polske kardinal *Adam Sapieha* avgått ved døden i Krakov. Han ble 84 år gammel, og døden inntraff etter et sykeleie som hadde strukket seg over 7 uker.

Kardinalen var født fyrste og dessuten fyrst-erkebiskop av Krakov. Under den tyske okkupasjon av Polen og senere under den nåværende russisk-kommunistiske personifiserte han som ingen den polske nasjons ånd. Hans personlige prestisje var enorm og hans moralske autoritet var urokkelig til det siste.

Kardinal Sapieha ble født i Krasiczyn i nærheten av Przymysl

som den gang var østerriksk territorium, den 14. mai 1867. Han studerte teologi i Innsbruck og etter å ha studert jus i Krakov og Wien ble han presteviet i Lvov i oktober 1893. I Lvov ble han noen tid senere prefekt for det erkebiskopelige seminar. Senere studerte han i Rom og tok doktorgraden i kanonisk og sivil rett i 1897. Han vendte så tilbake til Lvov for å tiltre stillingen som professor ved seminariet der, men ble kalt tilbake til Rom av Pave Pius X i 1905. Den 17. desember 1911 ble han av Pave Pius X vigslert til fyrst-erkebiskop av Krakov i Det sextinske kapell.

Først i 1925 ble Krakov gjort til metropolitisk sete. Under den første verdenskrig utførte biskop Sapieha et fremragende hjelpearbeide som formann for Den biskopelige hjelpekomité og i den gjenreiste polske stat ble han straks en sentral skikkelse. Under den annen verdenskrig talte han om og om igjen det polske folks sak. Det gamle kongelige slott i Krakov, en av de minneverdigste bygninger i Polens historie, gjorde nazi-guvernøren *Frank* til sitt residens, og da den nye guvernør lot kardinalen forstå at han gjerne ville tale med ham fikk han følgende svar: «Jeg er alltid å treffe i mitt residens».

Guvernør Frank ble hengt etter rettergangen i Nürnberg, men ble opptatt i Kirken før sin død. Ingen vet hvilken rolle kardinal Sapieha har spilt ved denne konversjon.

Kardinal Sapieha ble utnevnt til kardinal i februar 1946 av Pave Pius XII. Han ble medlem av konsistorialkongregasjonen og kongregasjonene for de østlige kirker og seminarer og universitetene. Som kardinal besøkte han Rom to ganger: i april 1947 og i mai 1950. Han var den eneste prelat fra landene bak jernteppet som fikk anledning til å foreta pilgrimsreisen til Den evige stad. I hans fravær ble avtalen mellom Det polske episkopat og kommuniststyret i Polen inngått.

Først nå får Polens katolikker kjennskap til erkebiskop Wyszynski's reise til Rom.

Det polske pressesensur har nå aller nådigst gitt sin tillatelse til at det katolske ukeblad «Tygodnik Powszechny» får omtale den polske primas, erkebiskop *Wyszynski's* reise til Rom som fant sted for et par måneder siden. Reisen har ikke vært omtalt med en stavelse i den polske presse.

SPANIA

Episkopatet mot totalitarismen.

«Den moderne totalitarisme gir statsmakten uinnskrenket makt, slik at menneskets verdighet og naturlige rettigheter ikke blir respektert,» heter det i en resolusjon som de spanske erkebiskoper har vedtatt på sin siste konferanse. Erkebiskopene krever at rettferdighet blir håndhevet og appellerer til samarbeide. De uttaler at de totalitære kommunistiske stater representerer et prinsipp som er uforenlig med sann sivilisasjon. Selv en måteholden totalitarisme innskrenker individets rettigheter til fordel for staten og fratrer de regjerende delvis plikten til å øve rettferdighet, heter det i resolusjonen til slutt.

TSJEKKOSLOVAKIA

Igjen to prester dømt til døden.

Folkedomstolen i Jihlava i Mähren har etter en rettergang som varte i tre dager, dømt to katolske prester til døden, nemlig *Vaclav Drbola* og *Frantisek Parik*. 14 personer var anklaget for mord på kommunistiske partifunksjonærer i en landsby i Mähren. Prestene var anklaget for å ha «skjult våpen» i kirkens krypt og for å ha velsignet morderne.

Smakfull kommunistisk demonstrasjon.

Under en kommunistisk demonstrasjon nylig i Praha var et av numrene en slags prosisjon hvorunder en «sedia gestatoria» ble båret omkring. På tronen var det anbrakt et individ i pavelige klær som «velsignet» folkemengden rundt om med — *en maskinpistol!*

TYSKLAND

Den evangeliske kongress.

300 000 deltagere fra alle deler av Tyskland deltok i den tredje, evangeliske etterkrigs-kongress som ble holdt i den russisk okkuperte sonen av Berlin i midten av juli. Kongressen vedtok en erklæring hvor det bl. a. heter:

«Barna tilhører Gud og foreldrene har sammen med kirken ansvaret for at de oppdras i tro på Gud. Gud ønsker ikke at

tyranni og avgudsdyrkelse skal korrumpere dem. Han ønsker ikke at noen skal forede barna til hat og hevni. ...

Friløst må også herske i arbeidslivet. Mennekset må ha friløst til selv å velge sitt arbeid og må ha rett til å forbli i sitt arbeid. For at dette skal kunne skje må der også være plass for Gud på arbeidsplassen. ...»

Men kommunismen nevnes overhodet ikke, og et inntrykk av at de ord som her er sitert var ment som en advarsel til den kommunistiske regjering, svekkes i sterk grad ved at kongressen så sterkt understreket den evangeliske kirkes rolle som «brobygger» mellom øst og vest. Kongressens president, dr. *Reinhold von Thadden-Triegriff* uttalte bl. a. følgende i sin avslutningstale:

«Vi kom ikke sammen her for å proklamere et politisk korstog, da det ikke er kirkens oppgave å identifisere seg med den ene eller annen av denne verdens makter».

Dr. Thadden-Triegriff har satt seg et bestemt mål, nemlig å fremme samarbeidet mellom legfolk og presteskaper i den evangeliske kirke. Han går inn for en grundig revisjon av den tradisjonelle holdning de evangeliske inntar til mange spørsmål. Men til tross for hans enklæringer om ikke å være politisk, var de kommunistiske lederne meget tilfreds med kongressen, fordi den så sterkt gikk inn for Tysklands enhet, som jo er et av kommunistenes viktigste programpunkter. Medlemmer av den kommunistiske ungdomsorganisasjon *Freie Deutsche Jugend* delte ut brosjyrer blant kongressens deltagere, og de kommunistiske toppfigurene la meget an på å vise den elskverdige siden. De ga uttrykk for stor tilfredshet over å finne dr. *Heinemann* og pastor *Niemöller* blant deltagerne. *Wilhelm Pieck*, den russiske okkuperte sonens «president», overvar åpningsgudstjenesten i Maria-kirken, men Bonn var overhodet ikke representert.

Katolsk ukeavis i Øst-sonen.

De kommunistiske myndighetene i Leipzig har endelig gitt tillatelse til utgivelsen av en katolsk ukeavis, den eneste katolske publikasjon som vil bli tillatt for de 250 000 katolikker som ennå finnes i den russisk okkuperte delen av Tyskland. *Petrusblatt* som utkommer i Berlin, er forbudt i Øst-sonen men får distribueres i den russisk besatte delen av Berlin. Den nye avis vil bli redigert av den katolske prest *Josef Guelden* som er kjent som en av lederne av den liturgiske bevegelse og vil utgå i et opplag på 100 000 eksemplarer. Utgiveren, Brenno-forlaget i Leipzig, er ansvarlig overfor biskopen av Meissen, mgr. *Wienken*. Bladet vil hete *Tag des Herren*.

UNGARN

Har biskopene avlagt trosskapsløfte til kommunistregjeringen?

Det kommunistiske pressebyrå i Ungarn har sendt ut en erklæring hvor det heter at det ungarske episkopat skal ha avlagt trosskapsløfte til kommunistregjeringen. Erklæringen skal angivelig være vedtatt på en biskopkonferanse som ble holdt tirsdag den 10. juli, under forsete av erkebiskopen av Eger, mgr. *Czapik*. Ifølge det kommunistiske pressebyrå skal biskopene ha tatt avstand fra episkopatets tidligere forholdsregler «mot staten» og forpliktet seg til å gripe inn overfor prester som krenker kommuniststyrets lover.

Denne meldingen er ikke bekreftet fra kirkelig hold. Derimot er det kunngjort at ytterligere 5 biskoper er blitt arrestert. Det dreier seg om biskopene *Hamvas*, *Petery*, *Badalic*, *Shvoy* og *Bard*.

De «katolske» skoler.

I forbindelse med «rettssaken» mot erkebiskop *Grösz* kan det være grunn til å minne om at kardinal *Mindszenty* ble arrestert og fengslet fordi han så sterkt hadde motsatt seg statens overtagelse av de katolske skoler, og at det i august ifjor ble inngått en avtale mellom Kirken og kommuniststyret, undertegnet av erkebiskop *Grösz*, bl. a. gående ut på at et lite antall skoler fortsatt skulle bli ledet av religiøse ordener. I begynnelsen av mai i år sendte kommuniststyret ut et dekret, betegnet som nr. 14/1951, hvor det bl. a. heter:

«Alle fag som det skal undervises i i gymnasiene, antall timer, skoletiden og timetabellen vil bli fastsatt av undervisningsdepartementet. Organisasjonen av gymnasiene vil bli underlagt det samme departement. I gymnasiene kan bare lærebøker og karter som er utgitt av staten bli brukt. ...»

Bare elever som med held har avlagt 8. grad i «folkets skoler», kan opptas i gymnasiene, hva enten de er konfesjonelle eller ikke. Og bare barn hvis foreldre har vist seg å være pålitelige, har adgang til å avlegge 8. grads eksamen.

Dette betyr en diskriminering særlig av barn som har katolske foreldre fra deres 14. år av. Og bestemmelsen om at bare de elever som er uteksaminert fra kommuniststyrets gymnasier har adgang til universiteter og tekniske høyskoler, betyr at barn til foreldre som tilhører et sosialt miljø som ikke er kommunistene behagelig, er nektet høyere utdannelse. Dette praktiseres for øvrig ikke bare i Ungarn men i alle de land bak jernteppet som er falt som ofre for Sovjet-imperialismen.

WALES

Kirkens fremgang i de siste hundre år.

Kirkens fremgang i Wales i løpet av de siste 100 år har vært gledelig, heter det i en redegjørelse fra sekretæren for Catholic Record Society, Llanelly, Wales.

Jevnfører en statistikken i dag med tallene for 1898 viser det seg at det i inneværende år finnes 18 ganger flere kirker, 22 ganger flere prester og 9 ganger så mange ordenshus.

I løpet av de siste hundre år er tallet på katolikker øket fra 6 500 til 115 000.

ØSTERRIKE

Vil verden avfinne seg med historiens verste kristenforfølgelse?

«Verden og — hva som er enda verre — kristenheten synes å ville avfinne seg med den kristenforfølgelse som raser bak jernteppet», heter det i en oppsiktsvekkende artikkel i den østeriske, katolske ukeavis «Der Volksbote». «De som lider mest under den kalde krig er de kristne, mens Vestens verden halvt synes å ha glemt at verdensreligionskrigen med hensyn til bitterhet og grusomhet langt overgår hva en ulmende borgerkrig byr på.»

Som særlig satanisk betegner «Der Volksbote» den kjensgjerning at de kristne har grunn til å frykte for å bli de vestalliertes bytteobjekt i spenningen mellom øst og vest. Alt etter vekslingen i den politiske spenning gjør samvittighetsløse politikere forsøk på å misbruke kristendommen for sine formål. Etter å ha vist til korstogspropagandistene i De forente stater skriver «Der Volksbote» ordrett:

«Allerede under den annen verdenskrig da de vestallierte fryktet å miste Stalins støtte, fordi opprettelsen av en annen front i Europa lå i det fjerne, lot president *Roosevelt* — hva vi har erfaret fra helt sikker kilde — ved en mellommann forespørre i Vatikanet hvordan man der ville stille seg til en fullstendig prisgivelse av Europa. Man ville i så fall holde Kirken skadesløs ved nye misjonsområder i Det fjerne østen!! Naturligvis ble denne plan avvist på det skarpeste.»

«Der Volksbote» regner opp en rekke andre eksempler på amerikanismens kristendomsfiendtlige holdning og kommer til følgende erkjennelse:

«Vi kristne, vi katolikker, står i en verdensomfattende forsvarskamp mot den kjempende ateisme, legemliggjort i blokken av kommunistiske stater. Vi står helt alene, alene med Gud! Omvendt kan Kirken ikke slutte noe forbund med den anglo-amerikanske verdensmakt om forfølgelsen skal føre til fullstendig utslettelse.» Etter den annen verdenskrig «finnes det ingen stormakt som ikke har blod på hendene. ...» «De ungarske, baltiske, tsjekkiske, slovakiske, rumenske, ukrainske, polske og kinesiske martyrerens tårer og blod ville ha flytt forgyves, om Kirken underkastet seg en verden hvor ateismen til tross for all offisiell kristelighet likevel rår grunnen». *Katolikkene må*, heter det videre, *gjenvinne sin hele og fulle handlefrihet*.

Og avisen slutter denne vekkende artikkel med følgende:

«Det er vi som må våkne opp av den borgerlige halvsvøvn. Det er våre trosfeller som bærer hovedtyngden i kampen mot kommunismen som falsk religion. Visselig kan vi ikke tilby makthaverne bak jernteppet noen løsepenger. Vi eier bare bønnens kraft og vår verdensomspennende solidaritet som nå har å bestå sin prøve. Ennå er vi 500 millioner katolikker ikke en katolsk internasjonal. Hvor sterke ville vi vel ikke være, om vi våknet opp til hel og full kristen bevissthet.»

Kraftig angrep på den vest-europeiske presse.

«Wiener Kirchenblatt» retter et kraftig angrep på den vest-europeiske presse, fordi den refererte prosessen mot erkebiskop *Grösz*, så grundig, men til gjengjeld så godt som unnlot å nevne prosessen mot teologene i Jugoslavia som var helt vesenslik prosessen mot den ungarske erkebiskop. For skjellen i behandlingsmåten skyldes ikke at det på den ene siden dreiet seg om en erkebiskop og på den annen om teologiske studenter, men utelukkende politiske grunner. Av slike grunner ønsker man ikke å komme inn på Tito's kirkeforfølgelse, skriver bladet.

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

TAPETHUSET

Tordenskjoldsgt. 6 b, Oslo

Tlf. 41 07 76

Tapeter — Linoleum

MALERFORRETNING**HANS KARLSEN**

Utfører all slags malerarbeid

Tordenskjoldsgt. 6 B

Tlf. 41 07 76 - Oslo

På St. Olavs Forlag Oslo
er utkommet ny«Liten bibelhistorie for
katolske skoler» (189 s.).

Kr. 5.00.

Johan Olsen & Sønner

Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 50 85 - 42 52 23

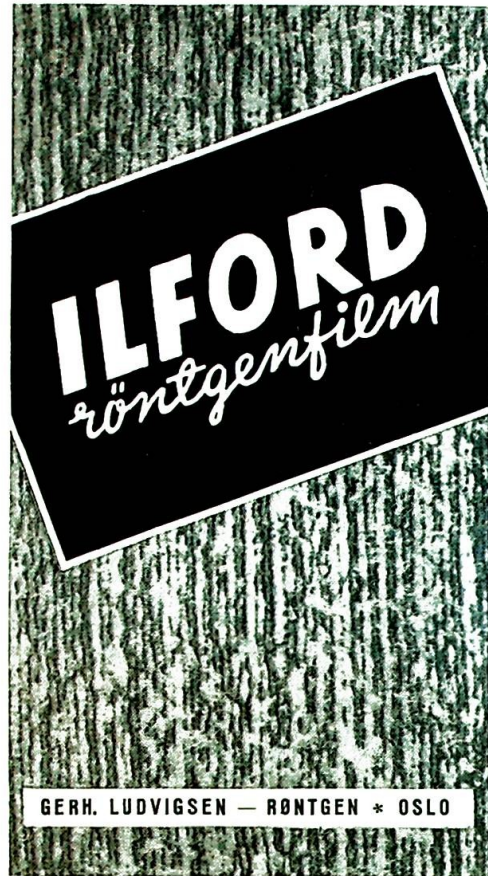
Gå

inn

for

St.

Olav!



Fler og fler
taler om
ST. OLAV!

FREDRIKSTAD

Engeset & Larsen
MANUFAKTUR EN GROS - EN DETALJ
FREDRIKSTAD

HELENE ANDRESEN

Kjøtt- og pølsevarer

Fredrikstad

Tlf. 2031

G. HALVORSEN

Fredrikstad

Pølsemakeri & Kjøttforretning

Tlf.: Forretningen 1781, 2455

Kontoret 1781

FREDRIKSTAD BLIK- &**METALVAREFABRIK**

Andresen & Müller

Mek. Verksted - Blikkemballasje
og metallvarer av enhver slags -
Jernfat i alle størrelser og for et-
hvert øyemed - Isenkramartikler -
Elektrisk og Autogensveisning -
Stanseartikler